

זדים הליצני עד מאד מתורק לא נטויה
 יאת נקמת בעניי כי אמתך היתני
 הנות מחשבה ומוסר בענייני פרשת השבוע ונידוני הלכה

חג מתן תורה
 פרשת במדבר
 גליון 340
 תשפ"א

משנת חכמים
 מתורגם של רבותינו

הכנה לחג השבועות • הרה"ג רבי דוד שטרן שליט"א

וזה רמוז בפסוק "הנחש השיאני ואוכל" ... אותיות "יש אני" ... וזה הורס לנו בכל הגלות, ורק בזמן הגאולה יתוקן ב' הדלתי"ן (יש צער גדול שלא זוכים לבקש בקשה זו לאחר הלימוד המיוחד של ליל שבועות לאחר שנעורים כל הלילה אבל זה רצון השם). והנה איתא שאדם הראשון נתן לדוד המלך שבעים שנה מחייו. דוד המלך התחיל לתקן את פגם הב'

רבי אליעזר. זה מה שטען ר"א לרבנן שהלכה כמותו כיוון שהוא קיים את כל התנאים לקבלת התורה. ובאמת בעניין זה הוא צדק. אבל רבי יהושע טען לא בשמיים היא. אבל חזינו את העניין של קנייני התורה.

אליעזר וחכמים במחלוקת שהייתה להם בעניין תנורו של עכנאי. ע"ש כל המעשה. הגר"א מסביר שרבי אליעזר לא התכוון לעשות לחכמים "מופתים" אלא הוא רצה לומר להם שהלכה כמותו וכדלהלן. שהרי יש ג' תנאים לקבלת התורה - א. הסתפקות במועט. ב. ענווה. ג. התמדה. והוא עשה וקיים את שלשתן. וזה רמוז בהוכחות שהוכיח רבי אליעזר לחכמים.

קראת חג מתן תורה שומה עלינו לדעת כיצד נצליח בעזה"י לשמר את התורה שנקבל בעז"ה לכל השנה כולה. ויש להקדים שיום מתן תורה נקרא בתורה "חג השבועות".

מקשה הבן איש חי הרי כל חג נקרא ע"ש עיצומו של יום, חג המצות ע"ש אכילת מצות. חג הסוכות ע"ש ישיבה בסוכה. אבל חג שבועות הרי השבועות כבר עברו, ובשלמא חג הביכורים קשור לעיצומו של יום אבל השם חג השבועות צ"ע. ומתרץ הבא"ח שגם השם שבועות הוא עיצומו של יום כיוון שעיקר קבלת התורה זה ההכנה. שהרי חכמת התורה שונה מכל החכמות שבעולם. אנו אומרים בברכות התורה כל יום "נותן התורה", מלשון הווה היינו שהקב"ה כל יום נותן לנו את התורה. אנחנו רק עושים הכנה להיות כלי מוכן. אמנם ודאי שצריך ללמוד ולהתייגע בתורה, ובלי זה א"א ולא יקבל התורה. אבל בסופו של דבר הקב"ה הוא זה שנותן את התורה. זהו עיצומו של יום. ההכנה היא הכרחית לקבל את התורה. ומוכן מדוע קוראים לזה חג השבועות כי ההכנה של כל השבועות קודם מתן תורה זה עיקר הקבלת תורה. ואם כן עלינו להמשיך את הכלים של ההכנה כדי שנזכה בס"ד להמשך העליה בתורה.

תפילה ותחנונים להקב"ה. בנידה דף ע: רבי יהושע אומר שכדי להצליח בתורה צריך בנוסף להתמדה גם תפילה. לבקש ולהתחנן "אני רוצה ללמוד, תן לי כלים להיות שקוע בתורה בלי הפרעות". כל נקודה שמתחזקים הקב"ה עוזר, אבל העיקר להתפלל. יש כ"כ הרבה מקומות בתפילה שאפשר לבקש על התורה. "והערב נא" "אהבה רבה" "חננו מאיתך". ועוד ועוד... ככה נעשה עצמינו כלי קיבול. להתפלל להקב"ה שנזכה להבין ולהשכיל.

חרוב יוכיח - בגמ' בברכות יז: איתא כל העולם כולו ניזון וכו' וחנינא בני די לו בקב חרובין וכו' רואים שחרובין זה סמל הסתפקות במועט. קניין התורה הוא ע"י שמתרחק מהדברים המיותרים של העוה"ז (מה שצריך לו לאדם אדרבא זה מצוה להנות מהם. רק ממה שמיותר לפרוש). ורבי אליעזר היה בן כ"ח כשהלך ללמוד אצל רבי יוחנן בן זכאי ושם איתא שלא אכל ח' ימים. **אמת המים תוכיח** - המים הם סמל הענוה כדאיתא שלמה נמשלה תורה למים כשם שמים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך כך אין התורה מתקיימת אלא במי שמנמיך עצמו. ורבי אליעזר היה בן כ"ח כנ"ל ולא ידע כלום ומסתמא צחקו עליו בישיבה שאינו יודע כלום ואע"פ כן לא מנע עצמו מללמוד תורה. **כתלי בית המדרש יוכיחו** - בסוכה כת. איתא שרבי אליעזר לא קדם אותו אדם מעולם לבית המדרש (יש אומרים שלכן זכה שהוא התנא הראשון והאחרון שמואב בש"ס). ודבר זה הוא רמז להתמדה העצומה של

עוד כלי קיבול חשוב לקבלת התורה אנו לומדים מדוד המלך. המנהג לקרוא בשבועות מגילת רות ויש בזה הרבה טעמים. יש את הסיבה של דוד המלך. דוד נפטר בשבועות וגם נולד בו. דוד המלך, דוד מלכא משיחא. מהו השם "דוד"? בספרים הקדושים מובא שכשחטא אדם הראשון נסתמו ב' דלתות הרקיע, הקב"ה משיפע כסדר שפע מלמעלה, וכשנסתם דלת, השפע לא יורד. ב' דלתות אלו הם ב' דלתי"ן. ד' אחד של השם א-ד-ג-י, וד' אחד של השם ש-ד-י. לאחר שיצאו ב' הדלתי"ן משמות אלו נשאר המילים "יש אני".

אנחנו לא בדרגה של דוד המלך.
 אבל אפשר וצריך ללמוד גם לגבינו.
 אם אני בא הביתה ומשהו קצת לא בדיוק כמו שתכננתי, או שמישהו קצת הרגיז אותי, קצת פגע בכבודי, יש ללמוד מדוד המלך לחיות שהכל מהקב"ה, השם אמר לו קלל, זה לא השני, הכל מהקב"ה.

דלתי"ן. אך לא לגמרי, וכתוב שמלך המשיח יתקן בגאולה השלימה דבר זה לגמרי, ולכן נקרא שמו "אדם" א - ד - ט ... ר"ת אדם ... ד'וד ... מ'שיח ... ודוד נקרא "דוד" היינו ב' דלתי"ן עם ו"ו החיבור, שמתקן דבר זה. דוד המלך מתקן את ה"יש אני", וכולו רק התבטלות להקב"ה.

ב' דוגמאות מחייו של דוד המלך לזה. דוד המלך הרי התחיל את חייו בצורה המשך בעמ' הבא <<<

*נכתב ע"י אחד השומעים ללא הגהה מספקת וללא עיון הרב שליט"א על הדברים.

לעילוי נשמת

הרב מ'שה בן הרבנים הגוס ז"ל ומרת רדל זינת בת אברהם עובד צאל ע"ה תורתנו ת.נ.צ.ב.ה.

• זמני היום - לאופק רכסים •

10:18	סו"ז תפלה	7:01	הדלקת נרות
12:36	תצות	5:40	נן החמה
7:31	שקיעה		סוּחַקֵּשׁ
8:12	צאת שבת וי"ט	8:16	מג"א
8:44	ר"ח	8:27	מג"א - 72
	אבות פרק 1	9:09	גור"א

להערות ולמשלוח תומר לערוך
 בפקס: 153-4-653-1 557
 לתרומות והנצחות: 054-846-8706
 וב'נדרים פלוס' קופת 'משנתה של תורה'
 לקבלת העלון במייל: Mishnatar@gmail.com

הכנה לשבועות • הרב אברהם עמוס

התורה שבעל פה היא נשמתו של הלומד עצמו. ונמצא שכביכול כותבים את השי"ת בנשמת הלומדים. ועי"ז זוכים שתתעצם נשמתו בנשמת נותן התורה. וממילא פשוט שע"י לימוד בקדושה וטהרה וכבוד ראש זוכים לבהירות באמונה, ששוב אין שום מסך בין השי"ת ובינינו, ולכן חכמי ישראל בכל הדורות הקפידו שלימוד הסוגיות יהיה באופן בהיר וישרו שאז זוכים לגילוי חכמתו ית' הגנוזה בתוך הק. ולשון הרב בעל התניא (סוף פ"ד), "ואף שהתורה נתלבשה בדברים תחתונים גשמיים - הרי זה כמחבק את המלך, דרך משל שאין הפרש במעלת התקרבותו ודביקותו במלך בין מחבקו כשהוא לבוש לבוש אחד ובין שהוא לבוש כמה לבושים, מאחר וגוף המלך בתוכה". ע"כ.

השי"ת יתברך יזכנו להדבק בתורה הקדושה בדביקות עצומה, בשמחה וחשק, כי אין לנו שיעור אלא התורה הזאת.

הגופני ויש לו דביקות עם השי"ת". ע"כ. והיינו שאמרו חז"ל, שאמר הקב"ה "מכרתי להם תורת כיכול נמכרתי עמה", ומבואר בזה"ק (יעוין פר' יתרו), שכל אות ואות מהתורה"ק היא היכל להשי"ת ששם הוא ית' שוכן. וזה על דרך דברי הב"ח הידועים באו"ח סי' מז', שתכלית רצון נותן התורה מראשית הייתה שתתעצם נשמתו בנשמת נותן התורה, שנשמתו ית' (כביכול) - גנוזה שם, וכמו שדרשו חז"ל את המילה אנכי - א'נא נ'פשי כ'תיבת י'היבת. שנתן את עצמותו ע"י התורה. וידועים דברי הרמח"ל בכמה מקומות, שכל התורה היא בעצם גילוי רצונו ית' בתחתונים, ומבואר בנפח"ח ועוד שהדביקות ברצון בהיא בעצם דביקות בעצמות בעל הרצון, שהוא ורצונו אחד (יעוין לשון הרמב"ם, יסוד"ת פ"ד...), ולפי"ז כשלומדים התורה בעצם לומדים אותו יתברך.

וידוע מצדיקים, שהקלף שבו נכתב

שמץ רע ותאוה, פניות וגאות, ולייחד כל המידות שיהיו קודש להשם. והעיקר שיהא בירור אמיתי שלא יטעה את עצמו, וזהו "וספרתם לכם", לשון ספיר ויהלום, שצריך להאיר באור יקרות את כל ענייני ה"לכם". (ישמח ישראל, פר' אמור אות ו').

אולם כשבאים לקבל מתנה כל כך גדולה, צריך וחיוב להכיר בה. וזה הביאור במה שאמר הפס', "היב חכמתא לחכמים", שדווקא אלו שיודעים להכיר ערך המתנה הם שמקבלים אותה. ולכן צריך להתבונן במהות התורה מהי. וזה לשון מהר"ל (נתיב התורה פ"ט, בדילוג), "כי אין לך התקרבות יותר אל השי"ת כמו שהיא התורה... העוסק בתורה הוא עם השי"ת מבלי הסרה ואינו צריך קירוב כלל, רק שהוא עם השי"ת תמיד... ולדברי הכל, התורה שנתן השי"ת לאדם על ידה, הקירוב והדביקות הגמור אל השי"ת. כי התורה היא שיכלית וע"י התורה סילוק

להלכה קיי"ל, שאסור לאדם לקדש את האשה עד שיראנה (ריש פ"ב דקידושין). וצריך להבין מהות עניין התורה הק', לפני שמגיעים ליום הנכבד, הוא יום מתן תורה, יום הנשואין של כלל ישראל עם התורה"ק. ונציין נקודות אור מדברי צדיקי הדורות.

מאור ושמשי ברמזי שבועות (ד"ה "ויובן"). "ובחג השבועות, מי שמזכר ומטהר את עצמו - זוכה לפי מדרגתו לקדושה גדולה, מעין קדושת ישראל במעמד הק' ביום הק' הזה, במעמד הר סיני.

ובקדושת לוי הפליא יותר, שכלל שמזדכך יותר ויותר יוכל לשמוע את הקול "אנכי ה' אלהיך..."

והנה לזיכור זה זוכים כלל ישראל ע"י עבודת הספירה במ"ט ימי העומר הק', כמבואר באריכות בספה"ק ע"פ דברי האר"י ז"ל בדרוש יב' מדרושי הפסח. שבשבע שבתות אלו נצטוינו לתקן ה-ז' מידות בפרטותיהם ולבררם מכל

האילנות זיזים. וזה סימן שהמלאכים באים לעזור.

ועל ילקוט שמעוני שהמצב היה גם כן מאוד מיוחד והפלשתים התקרבו עד כדי ד' אמות ממחנה ישראל (יש לעיין שכנראה אין זה כפשוטו אלא היינו קרוב מאד) וגם כאן עם ישראל דחק בדוד שיתחילו כבכר להילחם ואם לא, הפלשתים יהרגו אותם. ודוד, מה אומר להם? "מוטב נמות צדיקים ואל נמות רשעים..." ע"ש. דוד כולו התבטלות גמורה הקב"ה. דוד המלך כולו כלום. אני כלום. רק הקב"ה. דוד נמשל ללבנה. רק מקבל אור. לית ליה מגרמיה כלום. ובאמת בקידוש לבנה מזכירים "דוד מלך ישראל חי וקיים".

כלי פירושו - הכל הקב"ה נותן, הכל ממנו, אני רק מקבל. אין לי מעצמי כלום. אין אנו מתימרים להיות כדוד המלך. אבל לפחות קצת... אם משהו לא נעשה כרצוני... לזכור שהכל מהקב"ה. הקב"ה מנהיג את העולם. לא אנחנו... אשרי העם שככה לו... שיודעים שהכל מהקב"ה.

יהי רצון שנזכה לחיות שהכל מהקב"ה. ובכך נזכה לקבלת התורה לכל השנה כולה.

מרון המשגיח זיע"א היה תמיד מברך שתזכה לקיים את רצון השם יתברך...

שהקב"ה משהו לאדם התכניו... לראות האם הוא מתבטל לרצונו...?

עוד בעניין זה מצינו אצל דוד. הרי שאול לא נמשך מלכותו ודוד כן. כתוב ששאל היה גדול מדוד בבחינות מסוימות. כתוב על שאול "כבן שנה..." דורשים חז"ל כבן שנה ללא חטא. אבל דוד נמשך מלכותו. מדוע? כי להיות מלך הקב"ה מבקש שלימות בדבקות והתבטלות להקב"ה. דוד ושאל נתנסו באותו ניסיון. שאול לא עמד בו ודוד כן.

בשמואל א' פרק י"ג (כדאי לעיין בפנים היטב כל העניין) מובא שהקב"ה ציווה לשאול על ידי שמואל לא להילחם עם הפלשתים עד שיבוא שמואל להקריב איתו עולה לאחר שבעה ימים. ועיין שם שהמצב היה ממש קשה ומלחיץ. לפלשתים היה שלושים אלף רכב וצבא כחול הים. ולישראל אפילו כמעט שלא היה חרבות. והעם ברח למערות מרוב פחד. והגיע היום השביעי ושמואל עדיין לא בא. ושאל לא החזיק מעמד בלחץ והקריב הקרבנות טרם בא שמואל. והנה בא שמואל ושאל אותו למה לא חיכה לו. ושאל אומר לו וכו' עי' שם. ולכן לא המשיך מלכותו כיוון שלא עמד בניסיון קשה זה שמלך נדרש לעמוד בו. ומאידך דוד המלך כן עמד בניסיון זה. בשמואל ב' פרק ה' מובא שהקב"ה ציווה לדוד שלא ילחם עם פלשתים עד שיראה את הסימן שראשי

אותו (שהרי אמר מי יתן מותי תחתך) מרד בו. ודוד בורח יחף וסכנת מוות על ראשו מבנו אהובו. ואז בשעה קשה כזאת בא שמעי בן גרא (שהיה ראש הסנהדרין) ומקלל אותו ואומר לו איש הדמים... בן בליעל... ואבישי בן צרויה מבקש להכותו מכת מוות מדין מורד במלכות. וזה מצב כ"כ קשה. זה בשבילנו כאילו מישהו תוקע סכין בלב ומסובב אותו... ומה אומר דוד לאבישי? "השם אמר לו קלל..." זה לא הוא... זה בורא עולם... ובאותה שעה זכה להיות רגל רביעי במרכבה. מרכבה פירושו שהקב"ה הוא המלך ואני רק מרכבה שלו. וזה מה שדוד הראה באותה השעה (בשול"ת מהר"י אסאד מביא על הפסוק רכב אלוקים... רבותים אלפי שנאן... שמזה דורשים שצבאות השם הם 22,000 דורש מהר"י אסאד שיש שם גימטריא של אברהם יצחק ויעקב ודוד... וזה רכב אלוקים, היינו המרכבה. דוד ותשכח).

אנחנו לא בדרגה של דוד המלך. אבל אפשר וצריך ללמוד גם לגבינו. אם אני בא הביתה ומשהו קצת לא בדיוק כמו שתכננת... או שמיהו קצת הרגזי אותי... קצת פגע בכבודי... יש ללמוד מדוד המלך לחיות שהכל מהקב"ה... השם אמר לו קלל... זה לא השני... הכל מהקב"ה. לפעמים אדם מתכנן תכניות לפרטי פרטים והקב"ה משנה לו התכניות... האם אנחנו מתבטלים לרצונו יתברך (לפעמים זה גופא הסיבה

>>> המשך משנת חכמים עמ' א'

שכולם חשבו שהוא ממזר חוץ מאימו. ושלחו אותו מהבית עד גיל שלושים. היה במדבריות. ואפילו ישי אביו שהיה גדול הדור והיה מה' אנשים שנפטר בלא חטא חשב שהוא ממזר. וכולם קיוו שהוא ימות כמו שמובא שהקב"ה פעם בשבעים שנה מביא דבר (מגיפה) לעולם כדי שימותו הממזרים. חשדו אותו שהוא גנב, ובימים אלו אמר צמאה נפשי לאלוקים לקל חי וכו' השתוקק להקב"ה. ופתאום בגיל שלושים שמואל בא ומושח את דוד למלך ישראל וגם זה היה בצורה ניסית. והיה מתבקש שידו יגבה ליבו בזמן כזה. ומה דוד אומר? "השם, לא גבה ליבי ולא רמו עיני..." מעיד דוד בפני הקב"ה שחוקר כליות ולב שהוא לא התגאה כלל. "כגמול עלי אימו"...

שואלים אדם שנוסע לירושלים "היכן אתה כעת?" הוא יאמר לפי המקום שנמצא... צומת יגור... כביש שש... כניסה לעיר... כותל... ישאלו תינוק יונק שנוסע עם אימו "היכן אתה כעת"... מה יאמר? "אני עם אמא"... ככה הרגיש דוד המלך כתינוק אצל אימו... תמיד עם הקב"ה... מה לי הכא מה לי התם... מה לי במדבר מה לי מלך ישראל... ביטול מוחלט להקב"ה... לבורא עולם... דוד המלך זכה להיות רגל ד' במרכבה. בזמן שאבשלום בנו שדוד כ"כ אהב

לימוד תורה בכל המצבים

• כשנשאל מדוע מבזבז את כספו ענה: זה לא כסף של זיעה • האם נכון תמיד להיתחם כדי להקל את הסבל, הוראת החזו"א •

"פת במלח תאכל"

מפרש רש"י: "לא לעשיר הוא אומר שיעמוד בחיי צער כדי ללמוד תורה, אלא הכי קאמר, אפילו אין לו לאדם אלא פת במלח ואין לו כר וכסת לישן אלא הארץ, אל ימנע מלעסוק בה, דסופו ללמוד אותה מעושר". רש"י לומד, שהמשנה עוסקת במי שאין לו אלא רק מים במשורה, כל חייו בעוני, אף על פי כן אומר התנא - תלמד! כי הלימוד שלך לא צריך להיות כשיש לך יותר מזה, למרות כל המצבים אתה מחויב ללמוד.

החסיד יעב"ץ בתחילה מביא בשם המפרשים, שהמשנה עוסקת במי שמזונותיו דחוקים, ואומר לעצמו שימתין מללמוד עד שירויח לפרנסתו, עליו אומר התנא, שאם ינהג כן, עליו לחשוש שיכלה כל זמנו בדאגה לפרנסתו וילך מן העולם בלא חמדה, לעולם שכולו טוב, לעולם שכולו ארוך, לכן ראוי לצמצם עצמו בדוחק גדול ויאחז העיקר ויניח הטפל, אבל, מסיים החסיד יעב"ץ: "מי שאפשר לו ינהג כמשפט וטוב לו". מה הכוונה כמשפט? לכאורה הכוונה, מידה בינונית.

אך החסיד יעב"ץ עצמו מפרש, שהמשנה עוסקת על כל בני האדם, במי שאוחז בתחילת דרכו בלימוד התורה, שראשית, צריך לגרש מעצמו את כל התענוגים והתאוות, "אשר נשתתפנו בהם עם הבעלי חיים", כיון שטבע האדם להימשך אחר הנאות שהוא יכול לחוש ולהרגיש אותם, ואי אפשר לקבל את התורה יחד עם הנאות, רק אחרי שתכנס בליבו טעם וחשק התורה יוכל להתקרב יותר אל ההנאות בצורה שקולה, לכן אומר התנא, שתחילה, כדי שהתורה תשכון בליבו, צריך שיתרחק לגמרי מההנאות והתאוות של העולם הזה. וכלשונו: "כדי שתמצא התורה הבית פתוח לרווחה, בלי יכעיסה צרותיה". ואחרי שתתחזק בליבו מתיקות הלימוד ואהבת התורה, אז ישוב לדרך אמצעית, ויוכל ללכת אחר ההנאות במידה בינונית.

על פי זה מסביר החסיד יעב"ץ, מדוע הקב"ה הביא את עם ישראל למצרים, למקום עוני וקושי, אלא, כיון שהקב"ה ידע שבשביל שבני ישראל יקבלו את התורה, צריכים שיתנתקו מן הגשמיות והתענוגים, לולי זה, היה קשה לבני ישראל לקבל את התורה. ראייה ליסוד זה מצינו בדברי המדרש (במדב"ר אב),

זה לא כסף של זיעה. כך אם האדם טרח למען התורה הוא ישמור את זה. לפני הרבה שנים, היה בחור בישיבה שלמד משניות עם פירוש 'קהתי', לאחר זמן הוא הפסיק ללמוד עם הפירוש הזה, הוא אמר: קונים את זה בקלות ושוכחים את זה בקלות. כיון שלא טורחים זה לא נשאר. שמעתי שהרב 'קהתי' היה כל כך שקוע בעבודה, עד כדי שאשתו היתה צריכה להאכיל אותו תוך כדי. עוד מסופר, שלאברכים שבאו לקנות ממנו את המשניות אמר, שאינו מוכר להם, כיון שלא בשבילם כתב את החיבור.

עד כאן למדנו את המשנה כפשוטה, אך היו גדולים שלמדו משנה זו בווארטים ולא כפשוטו, רבי מאיר שפירא זצ"ל

פנה זיווה

קטעים נבחרים מהספדו של מרן המשגיח זצוק"ל על מורנו הגאון רבי אורי קרלמן זצוק"ל | ערב שבועות תשע"ג

הכהן, שהיה גדול מאד בתורה. וכי משה רבינו ציפה לחודש, הלא הוא ציפה למתן תורה. הוא מסביר שיעקר העיקרים זה ההכנה של האדם לא מה שנותנים לו מלמעלה, והצפייה של בני ישראל התחילה כבר מראש חודש, העיקר מה שמצפים מאיתנו, זו העבודה שלנו, ומסיים רבי צדוק: "ומאז היה החשק לכל אחד מישראל בלב, בקיווי וציפוי להגיע לזמן מתן תורה".

הקב"ה אמר למשה: "בהוציאך את העם הזה ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה", מה הפי' 'תעבדון את האלוקים על ההר הזה' - הלא היה אסור לישראל לגשת אל ההר ולגעת אפילו בקצהו. 'על' מוכרח להתפרש סמוך, סמוך להר. אלא אומר רבי צדוק 'תעבדון את האלוקים על ההר' סמוך להר - הכוונה היא שכבר מראש חודש סיון הכינו עצמם, וכמו שכתוב שכבר כשהגיעו להר סיני היו בבחינת 'יוחן שם ישראל נגד ההר' - כיון שבימים אלו שהם הגיעו אליהם, אז בעצם ישראל עשו את ההכנה הגדולה למתן תורה, אז הרי 'ויסעו מרפידיים' נסעו מבחינת רפיון ידיים, 'ויחנו במדבר', עשו את עצמם כמדבר, במדבר גם כולל שאין בו רדיפת תענוגות.

כשהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיווה הוא הדרה, יצא הצדיק מן העיר פנה הודה פנה זיווה פנה הדרה. המהר"ל מסביר, כי כשהצדיק בעיר הוא מלמד את בני העיר ג' דברים, הוא מלמדם חכמה - זיו, הוא מלמדם מצוות - הוד, הוא מלמדם מידות טובות - הדר. יש מי שמלמד על ידי שנותן הרבה שיעורים, ויש מי שמלמד מעצם אישיותו. כשראו את רבי אורי, כשראו את הבית של רבי אורי יכלו ללמוד ממנו את כל ג' הדברים. הבית של רבי אורי האיר את כל הדברים האלה.

בזמן האחרון - אבדל לחיים, זכיתי להשתתף אתו לעורר לעשות חיזוק לצניעות. המקום שלנו, התחיל טוב יש ברי מעלות, אבל לא צריך להסתפק במועט, צריך שיהיה ממלכת כהנים וגוי קדוש. אי אפשר לדעת כמה אבדנו, כמה היו הברכות והתפילות שלו הגנה עלינו. עכשיו מוכרחים להתחזק במיוחד, מוכרחים לחשוב על המעלות שהיו לו ולהתחזק בדברים שהוא עורר אותנו.

עכשיו אנו בתחילת סיון כתוב "בחודש השלישי בצאת בני ישראל מצרים ביום הזה באו מדבר סיני" כתוב בחז"ל בא החודש שהיית מצפה לו, מסביר ה'פרי צדיק' - רבי צדוק

ראה לפי מצב הדור, שאי אפשר לבנות ישיבה בצורה של 'פת במלח'. בעל הבית אחד שאל אותו איך הנהגה שלו מסתדרת עם דברי המשנה, ענה לו רבי מאיר, מי אמר שקוראים את המשנה הזו בדרך נחותא, אני קורא בדרך של בתמיה, פת במלח תאכל? מים במשורה תשתה? זה לא לגמרי לא נכון, כי אמנם בהתחלה זו הדרך להצליח בלימוד, אבל בהמשך, צריך לנהוג בדרך בינונית.

"ובתורה אתה עמל"

מדייק היעב"ץ את הלשון 'עמל', שאין הקב"ה מעריך את האדם לפי ידיעותיו, אלא לפי עמלו, כי לפי עמלו כך גודל השכר, וכן אמרו חז"ל בגמרא בברכות (א,ז) אשרי שעמלו בתורה. רבי בערל שוורצמן אמר לי פעם ביקורת על הבנות הבאות לגיל השידוכים, שהן מעריכות את מי שיועד תורה ולא מי שעמל בתורה, לדוגמה, מי שיש לו קליטה מהירה וזיכרון מצוין ובקלות הוא יודע דברים, האם ראוי להעריכו יותר מן זה שעמל רבות עד שידע מעט, אך כך זה בעולם הזה, בעולם הבא הולכים לפי העמל.

"אם אתה עושה כן, אשריך בעולם הזה"

יש המפרשים את המשנה 'אשריך בעולם הזה' גם על מי שנמצא במצב של עוני, שגם במצב זה הוא מרגיש שהוא מאושר, לפי זה יתפרש לשון המשנה 'אם אתה עושה כן' - אם אתה נמצא במצב הזה ואעפ"כ לומד, רק אתה יכול לומר שגם כך אפשר להיות מאושר, אחרים שלא עברו את זה, אינם יכולים לומר את זה.

בשם החזו"א אמרו: התורה לא דורשת מן האדם לאכול פת במלח, אבל אם תעשה כך, תוכל להיות מאושר. מישואו אמר לי, שהוא סבל מכאבים ועל ידי ניתוח הייתה אפשרות להקל מעליו את הסבל, הוא שאל את החזו"א האם להנתח, הוא השיב לו, שלא יעשה ניתוח. שאל אותו השואל שוב, והרי הרב מרשה? ענה לו החזו"א: בדרך כלל בני אדם אינם מסוגלים לסבול ייסורים, אז אני מרשה להם, אבל כיון שאתה יכול לסבול, תיסע ותאריך ימים. באמת הייתה לו אריכות ימים מופלגת, כך שמעתי. חשוב תמיד לשים לב, מה התורה דורשת ומה היא לא דורשת.

משנת חכמים

מתורגם של רבותינו

להשליט את השכל על הרצון • הרה"ג רבי שמעון לופשיץ

אחד רוצה להתקרב כמה שיותר לראות את פני אותו אדם גדול, וכמה שיותר מקרוב, ואולי יזכה ללחוץ את ידו, ואולי אף להתברך ממנו, וממילא מתחיל דחיפות גדולות, וכמעט שאותו גדול נדחף וניזוק בעצמו, וכמה חילול ד' יש בדבר ממראה כזה אשר אינו מתאים לציבור יראי ד'.

התורה כולה מחנכת אותנו להגביל את הרצונות, ולקחת מכל דבר רק באופן המותר ובמידה הנכונה, שבזה מונח כל הצלחת חיי האדם בזה ובבא, וכבר ידוע לכל שבמקומות שאין הגבלה והכל מותר כמה ואיך שרוצים, הרי זה חורבן האדם והאנושות כולה, ויש לנו להתעורר שגם בענין זה יש לשמור להתנהל לפי הנתונים שבשטח, בזהירות באיפוק וביתור, ואם אתה רואה שכבר הקדימוך והמקום מלא, אין לך להכנס בדוחק ולדחוק את הנמצאים מכבר, רק להמתין לשעת כושר אם תהיה, בתנאי שיתפנה מקום.

קראנו לפני שתי שבתות על בני אהרון שמתו בקרבם לפני ד', ואמרו חז"ל "על הקריבה מתו ולא על ההקרבה", ז"א שנתקרבו מדאי, שהיתה בהם תשוקה גדולה להתקרב אל ד' ונתקרבו מדאי לפני ממציתם, וכמו שהאריכו בזה השל"ה הק' והשם משמואל ועוד רבים, ובאמת שבמתן תורה גופא הוזהרנו על דבר זה "השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו", "רד העד בעם פן יחרסו אל ד' ונפל ממנו רב", הנה נצטוונו להתאפק ולהתגבר על הרצון והתשוקה, לעמוד ממרחק ולא להתקרב מדאי.

גם בחינוך ילדינו תופס ענין זה נקודה מרכזית ביותר, לשמור על ריסון ואיפוק ולא להתנהל על"פ החשקים והרצונות, ואיך יתכן שאחר כל זאת לא נתנהל גם אנחנו על"פ אותם אמות מידה.

ומה שיכול לחזק אותנו לעמוד בנסיגות מעין אלו, הוא הפנמת הידיעה וקבלת המבט שאם אתה מבטל את רצונך מפני רצון ד' ומשפט השכל [שהוא הניצוץ האלקי שבאדם], אין לך דביקות בד' גדולה מזו, והיא היא הדביקות הגדולה מכל, ההתבטלות לרצון ד', ז"א שאפשר לעמוד רחוק מההר ובאמת להיות על פסגתו ממש.

יה"ר שלא נדע עוד שוד ושבר, ונזכה לנחמה הגמורה בתחייה"מ ובנין ביהמ"ק, להיות "עומדים צפופים ומשתחוים רווחים" בבית קדשינו, אכ"ל [שם מותר הדבר, דהוא אחד מעשרה ניסים שבביהמ"ק, וכמו שביארו בעלי התוס' בהדר זקנים "מקום הארון אינו מחזיק כלום לפי ששכינה שורה עליו, וזה הטעם של עומדים צפופים ומשתחוים רווחים לפי ששכינה שורה עליהם בשעת השתחויה"ל].

הוא שומר יותר על עצמו ועל הכלל כולו. וכמו שאירע בהלויית הגאון הגדול מרן הרב וואזנר זצ"ל, שהרבה נדחפו להתקרב יותר ויותר למקום המיטה (בעצמי שמעתי ממי שהיה שם), ועכ"פ להכנס פנימה לביהמ"ד, ועי"ז נוצרה צפיפות קשה שידוע וברור שעלול לצאת מזה תקלה גדולה, אעפ"כ יש שמרגישים רק את עצמם ורצונם, ומתעלמים מהוראת השכל שדבר זה מסוכן ואינו רצוי, ולמה לך להדחף כ"כ, עדיף שתותר ותעמוד מרחוק, אבל לצערינו יש שלא עומדים בנסיגות, ונכנעים לרצון העיוור שלא מתחשב בדבר, ולא מתנהלים על"פ ההגיון והשכל.

המחזה הזה חוזר ונשנה באופנים שונים, וכגון כשמיגע אדם גדול לאיזה אירוע, וכל

היהדות תלויה בנקודה זו, והוא שתפקיד האדם להשליט את השכל על הרצון, שהרי הרצון אין לו גבולות, ותפקיד האדם להשליט את השכל על הרצון ולתת את הגבול והמידה בכל דבר וענין, שיהיה הכל על"פ רצון ד', ע"פ התורה וההלכה והשכל.

והנה ודאי שע"פ טבע, שורש האסון שארע במירון מתחיל **בצפיפות הגדולה** שהיתה שם, ולמה נולדה צפיפות זו, מפני **שכל אחד רוצה להיות קרוב**, לראות טוב ולשמוע טוב ולהיות במרכז הארוע, ועל אף שכל אחד מבין שע"ז נוצר צפיפות שיש בה סכנה, והדוחק רב וקשה, אעפ"כ נדחפים יותר ויותר להיות קרוב כמה שאפשר, וקשה לאדם להחליט לשמור על עצמו ועל הכלל ולעמוד במרחק אף שע"ז

הנה בעוד לב כולנו דואב על האסון שאירע במירון, שומא עלינו להשתדל להפיק לקחים ממה שאירע שם, וחשבתי על נקודה מסוימת שלדעתי חשוב והכרחי להתחזק בה, מאחר וענין זה חוזר על עצמו בכל מיני אופנים בחיינו.

והנה אין אנו יודעים חשבונות שמים, וא"א לנו להורות באצבע ולאמר זו הסיבה או זו הסיבה למה שארע, ומ"מ ודאי וודאי שאין לנו להתעלם מלממד לקח ממה שנראה ע"פ טבע שהוא הגורם או אחד הגורמים שגרמו לאסון, ואם ע"י שנתחזק בזה תפחת הסכנה באירועים אחרים, והיה זה שכרינו.

וכונתי בזה לענין בסיסי ביותר בכל עבודת ד' של כל יהודי באשר הוא, וכמעט כל

להארות והערות
הרב מנחם קלמן:
k0548541508@gmail.com

משנת הש"ר
לקדו הפרשה במשנת
הרש"ר הירש

יחוד וציבור

משמעות המיעוט, אלא בחינת שלמות התועלת שבזה מתבטאת שלימות כל אחד ואחד.

ז: במניין בני ישראל נמנו: העדה, בית האב, המשפחה והיחיד. 'שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל זכר לגולתם' העדה הלא זו כלל האומה המגבשת את עצמה לעדה משותפת, לייעוד משותף שהוא קיום התורה בעולם. הצורך למנותם כעדה הוא מחמת הייעוד המשותף שלהם שיתממש רק בריכוז כולם.

נמנו גם כשבטים ומשפחות כיון שלכל קבוצה יש את חלקה ותפקידה השונה בביצוע המטרה הכללית. ואף היחיד הבודד נמנה במספר שמות, לא כאמצעי ליצירת קבוצה גדולה, לא כיחיד המשרת את מטרת העל של הציבור, אלא בשמו ותועלתו הוא בתוך יחיד עם הכלל.

ח: כמה מתאים שבמעמד זה נתן כל איש ישראל את חלקו בבנין המשכן מחצית השקל, חלק עם כולם באידיאל הציבורי, כמה מתאים שלא נתן האחד יותר או פחות מחברו לומר שתפקידיהם שווים גם אם שונים, וכמה מתאים שלא נתן כל אחד כי אם מחצית כי לא יושלם תפקידו אלא עם הציבור.

גם בזמן הזה ישנם מצוות כגון תפילה שמעלתם בקהל, ומהם שלא יתאפשרו ביחיד כקדיש קדושה וקריאת התורה.

הוי אומר, מעלתו של יחיד ככל שתהא, אין בה כדי להשלים את ייעודו ללא כח הקהל. מאידך, מעלת הרבים אינה תלויה בגדולתם או בהכשרתם, כל עשרה יהודים יכשרו למנין, מה שלא יוכל להשיג אפילו משה רבינו כיחיד.

ד: אמת שתפקיד כל איש מישראל לקדש את שמו יתברך בעולם, אך לא תושג מטרה זו כי אם בהתקבץ האומה כולה למטרה זו ולזאת כל יחיד ויחיד נושא את עינו בערבות הדדית לקדושת האומה כולה.

ש מא יאמר היחיד, אין לי שם ושארית בארץ, אין במעשי לבד קידוש שמו יתברך וכל קיומי הוא כחלק מהכלל. לא כן הוא, מציאותו ותפקידו של כל איש ישראל הוא נפרד, שלא כמו בענייני העולם שכה הציבור הוא מריבוי הפועלים ולא ממעלת כל אחד ואחד, בתפקיד אומתנו יש לכל אחד ואחד את חלקו בהשלמת ייעוד זה, ובלא שיביא יחיד זה דוקא את חלקו בבניין כבוד השם אין כאן שלימות.

הוי אומר, מעלת הציבור בישראל אינה בחינת ריבוי התועלת שבזה מתבטלת

פרשת במדבר

א: בחללו של עולם עומדות שתי תפיסות ושאיפות מרכזיות אשר ימיהם כימי תבל, האחת גורסת כי האדם לכשעצמו הוא מוגבל בעל יכולת מועטה, לצורך קיומו היומיומי הוא זקוק להרבה מאד בני אדם השוקדים על טובתו, ואחר מותו ישכח זכרו כפרט, ואשר על כן אין לייחס חשיבות לאדם אלא כחלק מהכלל והקבוצה, כפי התועלת שהביא לרבים ובתרומתו לאנושות שתימשך גם אחר מותו.

השנייה רואה את האדם כאינדיבידואל בעל צרכים עצמאיים, מתעלמת מהשפעתו הכללית על האנושות, ורואה בחידלון המוות את הסיבה לחיי בדידות ללא ערך כללי של תועלת העולם וזכר לדורות.

ג: גם בעבודת השם יש את מעלת כל יחיד בפני עצמו שהוא מצווה במצוות ה' ואין מי שיוכל לעשות במקומו, ומאידך ישנם חלקים גדולים אשר לא ייעשו כי עם על ידי ציבור. מצווה על האומה כולה לבנות בית המקדש, להקריב בו קרבנות, להעמיד סנהדרין ומלך, לצאת למלחמה ועוד מצוות רבות אשר ייתכנו רק על ידי כלל האומה. גם השראת השכינה היא על כלל ישראל כיחידה אחת, ובכלל עצם קיומו הוא כאומה ולא כקובץ יחידים המקדשים שמו כל אחד בפני עצמו.

"נעשה ונשמע" – שינוי מהות האדם

בהתקרב יום הנורא הוד, יום קבלת התורה המתחדש עלינו בכל שנה ושנה עם סגולותיו המיוחדות, האוזניים כרויות והלב פתוח לשמוע דברים מעניינים דיומא. בשורות הבאות יבאו דברים שאמר מרן הרב שך זצ"ל לקראת יום מתן תורה, והלא המה כתובים עלי ספר "מחשבת מוסר". וכמדומה הנפש היפה הצמאה לדבר ה', המכיל חיזוק התעוררות והכנה, תוכל לרוות צמאונה בדברים היקרים שנשמעו מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה, ולהפיק מהם תועלת מרובה.

שבועות יום קבלת התורה מחדש

דרך העולם היא, שכאשר מתקרבים הימים הנוראים, כל איש ישראל בכל מדריגה שבה נמצא, מתעורר להגביר ולו במעט את רצינותו, אצל האחד יותר ואצל השני פחות. מכל מקום הצד השווה שבהם, שהימים הגדולים מטביעים את רושםם על כל אחד ואחד. גם אם רושם זה אינו מחזיק מעמד זמן רב, גדול הוא ערכו. התעוררות זו מגיעה לשיאה כמובן ביום הכיפורים, כאשר מתוקף קדושת היום, הכל מבינים שיש להתכונן לקראתו.

שונים הם פני הדברים באשר להרגשות המלוות אותנו בהתקרב חג השבועות - יום מתן תורתנו. מה האדם חושב ומה הוא מרגיש? נכון, היו ימי ספירה, נמנענו מלהסתפר ומלהשתתף בשמחות, ועתה מתקרבים אנו להתרת "רצועה" זו. עוד מעט קט נוכל להסתפר לשמוח ולשיר, גם נשב ונלמד כל הלילה ונשמח בשמחת החג. כל זה מצטייר בעינינו כ"חוויה" יפה, אשר אמנם אין לבטל חשיבותה. אולם לא מורגשת רצינות, כמו בהתקרב ימי הדין.

לכשנתבונן, הרי מן הראוי היה שהמצב יהיה הפוך מן הקצה אל הקצה! במדרש (ילקוט ואתחנן תתכה) מובאים דברים שהועתקו בטור (אורח חיים תקפו): "ישראל לובשים לבנים ומתעטפים לבנים וכו', ואוכלים ושותים בראש השנה, לפי שידועים שהקב"ה יעשה להם נס". ואם כן, כאשר האדם מתכונן לראש השנה, הרי מובטח לנו מראש שהקב"ה מוציא את דיננו לזכות, וקורע את גזר דיננו ומכפר לנו. אבל בחג השבועות שהוא זמן מתן תורתנו, הרי היום טוב אינו זכר למתן תורה שהיה בעבר, אלא כפי שמברכים "שהחיינו וקיימנו לזמן הזה". קעת הוא זמן מתן תורה, ובו כל אחד

על ידי הקב"ה. וצריכים גם לקבוע עיתים לתורה, לחזור ולהתפלל לעת המנחה ושוב בערב, כך שרוב היום נזכרים במצוות.

נעשה ונשמע – העשייה מוכרחת

בימי חג הפסח עסקנו בענייני יציאת מצרים, ועתה מגיעים אנו לחג השבועות. תפקידנו המרכזי ביום הזה הוא, להיות מוכנים למצב של "נעשה ונשמע". זהו המצב אליו הגיעו יוצאי מצרים ביום קבלת התורה. חז"ל מגלים לנו את רוממות המעלה של אמירת "נעשה ונשמע", בדבריהם בגמ' (שבת פח.): "בשעה שהקדימו ישראל 'נעשה' ל'נשמע', יצתה בת קול ואמרה להן, מי גילה רז זה לבני שמלאכי השרת משתמשין בו, דכתיב (תהלים קג) 'ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו', ברישא 'עושי' והדר 'לשמע'". "נעשה ונשמע" משמעותו, שהעשייה קודמת לשמיעה.

ביאור העניין הוא, יש שמיעה ויש עשייה. כאשר אומרים לאדם לעשות דבר מסוים, יש לו בחירה ואינו מוכרח לעשות את אשר נצטווה, ברצונו עושה וברצונו אין עושה. שונים הם פני הדברים באשר למלאכים, אצלם באותו רגע שנוצר מצב של "לשמע בקול דברו", בהכרח נולד מצב של "עושי דברו". לגביהם, אין כל אפשרות של אי עשיית הדבר שנצטוו. הכרתם השכלית היא מרוממת כל כך, עד שאין מציאות של אי ציות.

זה מה שנדרש מאתנו בעת קבלת התורה - "נעשה ונשמע"! דהיינו שכאשר יש שמיעה, בהכרח זה יהיה עשייה. על האדם להביע את עצמו למדריגה "מלאכית", ששכלו יהיה כל כך נחוש, עד שלא תהיה אצלו אפשרות שיעבור על מוצא פי ה'. כך ביאר רבינו יונה ז"ל (שערי תשובה ב. י) את דברי המכילתא (פ' בא) על הפסוק "וילכו ויעשו בני ישראל", "וכי מיד עשו? אלא כיון שקיבלו עליהם לעשות, מעלה עליהם כאילו עשו מיד". והביאור בזה הוא, שאם מרגישים שמוכרחים לעשות, הרי זה כאילו נעשה. שכן אם אפשר שלא לעשות, אי אפשר להתייחס לשמיעה גרידא כאילו העניין כבר נעשה.

חנה שבועות הוא "לעשות אתם" – התלמדות השתנות

זהו חג השבועות! זוהי דמותו האמיתית! אליה אנו צריכים להתכונן! כוונת התורה היא שניצב לעצמנו את המטרה

הנעלה להיות אנשי "נעשה ונשמע". לא די בקיום התורה ומצוותיה, אלא עלינו להגיע למצב שבהכרח יהיה "נעשה"! עומק העניין הוא, להכיר שהתורה זה כל הבריאה, ולא מערכת מצוות שצריכים לעשותן. בפרשת ואתחנן (דברים ט) נאמר: "ואותי ציוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם חוקים ומשפטים לעשותכם אותם". ואמרו במדרש (תנחומא תכא א) "לעשות אותם לא נאמר, אלא 'לעשותכם אותם', מכאן שמעלין עליו כאילו הוא עשה וברא את עצמו".

משמעות "לעשותכם" היא, שאתם תעשו את עצמכם, דהיינו שהאדם ייפך למציאות של מקיים רצון ה'. לא רק שיעשה מצוות בפועל, אלא שההבנה בדבר ה' תהיה חזקה, עד שיגיע להכרה שאי אפשר אחרת, והכרח גמור הוא לעשות את רצון ה'. לפיכך, אמנם

נשבעות נדרשים אנו להיות

שונים. על כל אחד מאתנו לראות שלא ישאר אותו האדם עם כל החושים וההרגלים בתוספת של קיום תורה ומצוות. עלינו להיעשות "איש האלקים"

כל השנה מקיימים מצוות, אולם חג השבועות עניינו של יום הוא - קבלת התורה. וכפי שנתבאר כאן, הכוונה היא להיות באותו מצב שבו היו בני ישראל בעת מתן תורה מצב של "נעשה ונשמע" - עשייה קודם שמיעה, כיון שה"נשמע" הוא כבר ה"נעשה".

בשבועות נדרשים אנו להיות שונים. על כל אחד מאתנו לראות שלא ישאר אותו האדם עם כל החושים וההרגלים בתוספת של קיום תורה ומצוות. עלינו להיעשות "איש האלקים", להיות בריה של "נעשה ונשמע".

עלינו לדעת מראש, שאין זו משימה קלה ופשוטה. אם בערב יום הכיפורים נופל על האדם פחד, מי פחות ומי יותר, ונעשה רציני יותר, בחג השבועות על אחת כמה וכמה! חובתנו היא ללהבהיר לעצמנו מה הן הציפיות שמצפים מאתנו, וכפי שהובהר כאן האתגר הוא "לעשותכם" - שאתם תעשו את עצמכם. לראות תמיד בעין בהירה את רצון ה' לנגד עינינו, להיות גיבורי כח. משמעות הדבר היא, נכונות ללא סייגים לעשיית רצונו יתברך, להיות אנשי "נעשה ונשמע".

אליבא דהלכתא

נדוני הלכה אקטוראליס
לעורר לב המעיינים

מעלת הניעור בליל שבועות ואמירת 'תיקון ליל שבועות'

כ"א הערה ה' העיר דבאמת עיקר התיקון ע"פ האריז"ל הוא קריאת התנ"ך, ומה שנוסף בחלק מהתיקונים לומר משניות וכל ספר התהילים ותרי"ג מצות ועוד, אינם חיוביים. והרבה מהתלמידי חכמים ביטלו אמירת התיקון כי ראו שמרוב אריכות לא יספיקו ללמוד אח"כ בדבר שליבם חפץ. ושם [ס"ג] כתב שבאמת ראוי לכל אדם לומר 'תיקון ליל שבועות המדוייק ע"פ האריז"ל' ללא ההוספות [שעור סה"כ כשעה וחצי], ובזמן שנשאר לו אח"כ, ילמד במה שליבו חפץ.

רק יש להוסיף שבכך החיים [ס"ד תצ"ד סק"ז] כתב שאחר סיים בלימוד התנ"ך ילמד גם במדרש דפרשת יתרו בענין מתן תורה וכן ללמוד מספר הזוהר. מפני שבזוהר [שם] כתוב שיש ללמוד גם 'מדרשות דקראי וברזי דחכמתא'.

מנהג הישיבות

והנה בישיבות הליטאיות לא נהגו כלל באמירת התיקון אלא לומדים רק תורה שבע"פ, וכבר נזכר מנהג זה בשו"ע הרב [ס"ג] שעיקר הלימוד בלילה זה יהיה בתורה שבעל פה. וכן הורה הגר"צ פ"פ פראנק [מקראי קודש פסח ח"ג ס"ל ל"ד] שבחורים הלומדים בהבנה ובעומק זה עדיף על אמירת התיקון.

ואפשר לומר טעם למנהג הישיבות, לפי המג"א שכתב שאנו נייעורים כדי לתקן את מה שהקב"ה היה צריך לעורר אותנו. א"כ אין נפק"מ מה ללמוד, אלא העיקר הוא שלא לישון. ואפשר להוסיף שהמ"ב [ס"ב כ"ה ס"ק מ"ב] כתב שכל דבר שהוא ע"פ קבלה אין להכריח אחרים בזה. ומכיון שמקור אמירת התיקון הוא מהזוהר והאריז"ל, אזי אין להכריח לאומרו.

זהירות מדיבורים בטלים

עיין בחמדת ימים [מהדו' תשע"א] שבועות עמ' תקס"ה] שהפליג עד כמה יש להזהר מלדבר דברים בטלים בלילה קדוש זה. וביסושה"ע [שם] כתב שלא יתבטל בשיחת חולין אפי' רגע ח"ו. ובפרט אלו שאומרים התיקון שיזהרו מלדבר מתחילת התיקון עד לאחר קדושה של מוסף, בכדי לא להפריד בין התיקון ליחוד הגדול הנעשה בקדושת מוסף.

ובקיצור הלכות מועדים [שם הערה ד'] כתב שבפרט ראוי לזהר בדיבורי חול בזמן שהולכים באשמורת הבוקר למקוה, וכן שיוצאים ממוחץ לבית הכנסת בזמן אמירת 'זכור' שזה עדין לפני מוסף.

דכוונה לומר ג' פסוקים ראשונים ואחרונים בכל הכ"ד ספרים, זולת כמה עניינים שנאמרים בשלימות, עיי"ש. וזה מה שנקרא היום 'תיקון ליל שבועות'.

וביסוד ושורש העבודה [שער תשיעי פ"ב] כתב שיש לומר בלילה זה את התיקון. וכן נהג החתם סופר [מנהגי החת"ס ס"י י"א אות א'] לומר התיקון עם תלמידיו. וכן נוהג הגר"ח קנייבסקי שליט"א [ד' אמות של הלכה עמ' קע"ה].

והחיד"א בספרו לב דוד [פרק ל"א] כתב שהתימה הוא על אנשים המשנים מנהג ישראל, דהרי מי שאמר להיות ער בלילה זה הם רשב"י והאריז"ל והם אמרו לומר התיקון, וא"כ איך אפשר לקחת הדברים רק לחצאין. דהיינו להיות נייעורים כל הלילה אבל ללמוד רק בדברים שליבו חפץ.

ובספר קיצור הלכות מועדים [שבועות עמ'

שכל מי שלא ישן בלילה הזאת כלל אפילו רגע אחד ויהיה עוסק בתורה כל הלילה מובטח לו שישלים שנתו, ולא יארע לו שום נזק בשנה ההיא. ולא עוד אלא שהוראת חיי אדם תלוי בענין זה כי אם לא יישן כלל ודאי שלא ימות בשנה ההיא.

ובמועד לכל חי [חודש סיון אות ט"ז] הוסיף שע"י לימוד כל הלילה זוכה לבנים ובני בנים ת"ח, ומתקן פגם הראות.

איזה לימוד יש ללמוד בלילה זה

והנה לכאורה הלימוד המעולה ביותר בלילה זה הוא מה שמובא בזוהר, שהוא בעצם המקור לכל הענין להיות נייעורים. שכתב [בהקדמת הזוהר דף ח' ע"א] 'שיש לעסוק בתורה, מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים ובמדרשות דקראי וברזי דחכמתא'. והאריז"ל [שם] ביאר

מקור המנהג להיות ער בליל שבועות

מקור המנהג נמצא בזוהר [אמור דף צ"ח ע"א] שחסידי הראשונים לא היו ישנים בלילה הזה והיו עוסקים בתורה, עיין שם בגודל התיקונים שנעשים בעולמות העליונים ע"י הלימוד. והובא במ"ב [ס"י תצ"ד סק"א]. ובהקדמת הזוהר [דף ח' ע"א] מובא שגם רשב"י וחבריו היו נייעורים כל ליל שבועות.

והמגן אברהם [ס"י תצ"ד סק"א] כתב ע"פ פשוטו, לפי שישראל היו ישנים כל הלילה שלפני מתן תורה עד שהוצרך הקב"ה להעיר אותם בבוקר וכדאיתא במדרש רבה שיר השירים [פרשה א' אות נ"ו], וכנגד מה שהיו אז ישנים אנו נשארים ערים. והביאו המ"ב [שם].

גודל מעלת הנייעורים בליל שבועות

האריז"ל [שער הכוונות דף פ"ט ע"א] כתב

להארות והערות
הרב מנחם קלמן:
k0548541508@gmail.com

משנת השי"ר
לקחי הפרשה במשנת
הרשי"ר הירש

חג השבועות

חג ההכנה

קבלת התורה, ואף בשנה שקידוש החודש יגרום שהשלמה זו תחול כמה ימים קודם מתן התורה בפועל.

ה: חז"ל קראו ליום זה עצרת, כעיצור והשלמה של חג הפסח, כשם ששמיני עצרת משלים את חג הסוכות. חתימת ושלמות חג חירותו הגשמת של העם היא חירותו הרוחנית, הנמצאת, לא בקבלת התורה בפועל, אלא בהכנתו ומוכנותו של העם לקבלה.

ו: בחינה מסוימת של גמר ושלמות יום חג השבועות לחג הפסח שקדם לו, נמצא בטבע ומסומל כחג הביכורים, 'שמור את חדש האביב' כזמן של התחדשות ופריחה, כזמן של יציאת הטבע כולו ממצרי החורף וקיפאונו, אך לא כאידיאל בפני עצמו, אין שום ערך לפריחת חודש האביב אם אינה מביאה בכנפיה את חזון וייעוד הביכורים.

ייחודיות יתרה על שאר מצוות. יוצא איפה שיום מתן תורה אין לו משמעות מבחינת לימוד התורה לישראל יותר משאר שנות מסעם במדבר, אלא מבחינת כושרו של העם להתחלת לימוד זה, מצד הכנתו והשלמתו להכנע תחת מרות ציווי הבורא ולהכנס לעבודתו.

ג: את הכנה זו יצר העם בספירתו, המתנתו ושאיפתו מיום גאולתו החמרית ליום הגילוי הגדול של גאולת הרוח, באמירתו של העם שמטרת גאולתו החמרית אינה אלא לחזון החירות שבעבודת עשיית רצון השם.

ד: אשר על כן נחוג חג זה כחג השבועות, חג השלמת שבועות ציפיה והכנה לגאולת הרוח, חג שהשבועות הם שיצרו אותו, ולא נתינת התורה בפועל, ומשום כך נחוג חג זה ביום השלמת הספירה אף שהוא קודם ליום

א: חג השבועות מפליא לעינינו בכל תכונותיו, הוא החג היחיד שלא קרוי בשם המבטא את מהותו אלא בשם השבועות שקדמו לו, אין זכר בתורה לכך שהוא יום מתן תורה, ובאמת ע"פ דברי הגמרא (שבת פז:) מתן תורה היה ביום חמישיים ואחד ולא בסיום שבעה שבועות, בעת שמקדשים על פי הראייה אף יתכנו חריגות נוספות מחג השבועות ליום מתן תורה.

ב: לימוד התורה לעם התבצע על ידי משה רבינו במהלך כל ארבעים שנות מדבר, מעמד הר סיני ויום קבלת התורה מטרה אחת היתה להם, למען יאמינו העם בדיבורו של השם עם משה וממילא בשאר הוראותיו במשך השנים, וכמאמר ה' אל משה 'הנה אנכי בא אליך בערב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כך יאמינו לעולם' (שמות יט ט). אין בעשרת הדברות שנאמרו במעמד הר סיני חובה או

וישמחו כל העם.
בשמחה אמרי נעם.
ותמנה ציר רועם. וירד
משה מן ההר אל העם.
ובכן וירד משה מן ההר
אל העם.
(יצרות לשבעות)

עלונים ששו

חג מתן תורה בראי המנהג והלכה

פקודים ישרים לחג השבועות • הרב דב סוקולובסקי

תוכן:

א. סיני סיני לו נקרא ב. באותו ענין ג. ויכוח מפורסם על דברי הנפה"ח ד. בעלזער ה. שלא נבוש א' ו. שלא נבוש ב' ז. תפילות על לימוד התורה 1. מדוע יש להתפלל 2. תפילה קודם הלימוד 3. לכל קוראיו 4. לעת מצוא 5. יזוהר לומר היה"ר ח. טוב יום אחד בחצריך ט. משנתה של תורה גליון א'

א. סיני סיני לו נקרא

חידוש: כאשר האדם לומד תורה הוא מתקשר למעמד הר סיני.

אי' בברכות (כב) והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע ואי' עוד (ברכות עב) ועוד פתח ר"י בכבוד התורה ודרש וכו' אלא ללמדך שחביבה התורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שניתנה מהר סיני.

ואי' במדרש (רות רבה ו) מובא בתוס' בחגיגה (טו) אבויא אבי (אלישע) הוה מגדולי ירושלים וביום שבא למהולי קרא לכל גדולי ירושלים והושיבן בבית אחד ולר"א ולר' יהושע במקום אחר וכו' ישבו ונתעסקו בדברי תורה ירדה אש מן השמים והקיפה אותן אמר לון אבויא אבא גברין מה באתם לשרוף ביתי אמרו לו ח"ו אלא יושבין היינו וחזרין דברי תורה מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני.

וכן בסוכה (כח) על יונתן בן עוזיאל שכל עוף שפרח מעליו נשרף וכו' תוס' שם שהדברים שמחים כנתינתן מסיני שהתורה כאש. ובקידושין (פ) אריב"ל כל המלמד בן בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קיבלה מהר סיני שנאמר והודעתם לבניך ולבני בניך וגו' וסמיק ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב.

הרי שכל פעם שלומדים כראוי הדברים מתקשרים לסיני.

והנה יש ברמב"ם (אגרת תימן) וכמו"כ זכרו מעמד הר סיני שציונו הקב"ה לזכורו תמיד וכו' הוא מ"ש רק השמר וכו' והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב, וראוי לכם אחינו שתגדלו בניכם על המעמד ההוא הגדול ותספרו בתוך קהל ועדה גדולתו והיודרו שהוא עמוד שהאמונה סובבת עליו וכו'.

חזינו מהרמב"ם שיש מצוה לזכור את מעמד הר סיני (הגם שבספר המצוות לא כתב

הביא זאת מ"מ הרמב"ן הביאו בסה"מ).

ולפי האמור לעיל עיקר הקיום של זכירת מעמד הר סיני מצוי בעצם לימוד התורה בצורה שקיבלנוה באימה וברתת וכו'.

ב. באותו ענין

גם ברכת התורה היא על מעמד הר סיני, כדאי' בטור (מז) ועוד יש ברכה אחרת על התורה אשר בחר וכו' ויכוון בברכתו על מעמד הר סיני אשר בחר בנו מכל אומה"ע וקרבתו לפני הר סיני והשמיענו דבריו מתוך האש ונתן לנו את תורתו הק' שהיא בית חיינו כלי חמדתו שהיה משתעשע בה בכל יום.

הרי שגם הברכה היא לימוד התורה ועל מעמד הר סיני ביחד.

יש בנותן ענין להתבונן בלשון הטור הנ"ל שהתורה היא "בית חיינו", אמנם לשון זה מצאנו על ביהמ"ק, (יה"ד מלפני אבינו שבשמים לכוון את בית חיינו וכו', רחם על ציון כי היא בית חיינו, ועוד). ומהיכן לקח הטור לשון זה על התורה, ויש כבר לשון זה ברש"י (ב"ק ריש דף ק) בית חיייהם - תלמוד תורה, וא"כ לרש"י יש ללשון הטור מקור מהגמ' שזו כוונת הכתוב.

ג. ויכוח מפורסם על דברי הנפה"ח

כתב הנפה"ח "האמת בלתי שום ספק כלל שאם היה העולם כולו מקצה עד קצה פנוי ח"ו אף רגע אחת ממש מהעסק והתבוננות שלנו בתורה כרגע היו נחרבים כל העולמות עליונים ותחתונים והיו לאפס ותהו חס ושלום".

ואמר ע"ז הרב מ"מ שולזינגר זצ"ל שדברי הנפה"ח אמורים אפילו אם כל העולם כולו זכויות, ואפילו לרגע אחד ממש ולא דוקא "זמן קצר" ולא "עלול להיחרב" אלא כרגע היו נחרבים כל העולמות, והכל תלוי בלימוד התורה לשמה ממש ולא בקיום מצוות ולא באכילה לשם לימוד ולא במציאות של בני תורה כשאינם לומדים. ומאריך בזאת כדרכו באורך רב בכ"מ.

ומרן רה"י הגראיל"ש זצוק"ל נשאל

לו יצויר שבכל העולם אין מי שעוסק בתורה בכלל מלבד אדם אחד, ונזדמן לפניו פקוח נפש מה עליו לעשות, כי אם יפסיק מתלמודו כל העולם ייחרב, ושוא אין לו היתר של פיקוח נפש. וענה שאם יפסיק מלימודו ויקיים את המצוה לא ייחרב העולם כי הקיום הזה נחשב אף הוא כת"ת. דלא כרממ"ש הנ"ל.

הגרי"פ גולדווסר הביא לזה ראייה מהגמ' (מנחות צט:) אר"ל פעמים שביטולה של תורה זהו יסודה דכתיב אשר שיברת יישר כח ששברת ופירש"י ביטולה של תורה כגון שמבטל תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה זהו יסודה כלומר יקבל שכר כאילו יושב ומייסדה ועוסק בה. מהלשון שרש"י מדגיש ומפרש כאילו מייסדה וכו' משמע שזה לא רק שכר של לימוד תורה בעלמא אלא נחשב ממש כאילו לומד בפועל. והדברים צריכים דיון וליבון. והוסיף שם "יודעני שאין דברי מרן (הגראיל"ש) מוסכמים על הכל ובדור שחוצפא יסגי אף נכתבו כנגדם דברי פלסתר".

וכך גם אמר מרן רה"י הגרי"ג אדלשטיין שליט"א שמעתי בשם מרן החזו"א צ"ל שביאר דבריו (של הנפה"ח) כי עסק התורה אינו דוקא בלימוד התורה עצמו אלא כל צרכי הגוף שאדם עוסק בהן כדי שיהיה לו כח ללמוד תורה גם זה הוא בכלל עסק התורה המקיים את העולם.

והג"ר שאול אלתר שליט"א ראש ישיבות גור הסתפק אם אחד קורא ק"ש למצוותה ואין אחר שלומד באותו זמן אם ק"ש תהיה בה כח לקיים את העולם. ואם נאמר שאכן אין בזה הכח, יש לדון שהרי כשישראל היו במדבר וכולם היו צדיקים ומן הסתם התפללו ותיקין ביחד, מי קיים את העולם? וכי היו כאלו שלא קראו ק"ש ולמדו? (במחשבה שנייה, אולי היו כאלו שהקפידו על נץ הנראה...) ואולי נשים שפטורות מק"ש למדו את הלכותיהן באותו זמן? אין נראה כ"כ. שאלות טובות על שיטת הגרמ"ש.

אמנם בב"י סי מז משמע שקר"ש אינה כת"ת כי כ' שק"ש כדברי תפילות הוא ולא נחשב כלימוד. (ועי' בביאור הגר"א שלכן

לא נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

אמר רבה של ירושלים הגרצ"פ פרנק למרן המשגיח זצ"ל והדברים היו שגורים בפיו של מרן זצ"ל זכינו כולנו לשמוע זאת כ"פ, שהעתיק זאת גם לחשיבות לימוד המוסר. "היצה"ר הינו מבין גדול בדברים הטובים ולכן הוא כ"כ משקיע למנוע חזרה על הלימוד". ומכאן שיש בזה להתחזק ביותר.

ובענין זה יש פתגם "חזור חזור ואל תצטרך לבלדור" ומובא זה בס' נחלת אבות לאברבנאל (פרק ה), ובס' עומר השכחה (קלג) פירש 'בלדור' מן צמח שיפה לזכרון, ומהיותר דברים חזקים לחזק השכל ולהקנות השמירה והזכרונות.

ויש מקומות שהפתגם הנ"ל מובא בלשון: "הדור הדור ואל תצטרך לבלדור" ומבחינה חרוזית גירסה זו טובה יותר. אמנם יש שתיקנו "חזור חזור ואל תצטרך לבלאזור" כדי שיהיה חרוז נכון. אבל אם לצמח קוראים בלדור מה יעילו השינויים.

ובתפא"י (אבות פ"א) מובא: 'בלזר' וכנראה שהוא אמר את הפתגם בשפה המדוברת בין עדות שכנז שאומרים "חזור" בסגול, היו אומרים "חזור חזור ולא תצטרך לבלזר" (מה לא עושים בשביל החרוז).

וכיון דאתינא להכא, נביא מעשייה נאה ביהודי יקר שבא לפני הרה"ק ר"א מבעלזא וביקש ברכה לזכור את תלמודו, ענה לו האדמו"ר "חזור חזור ולא תצטרך ללְעֹלְעֹר".

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ד. בעלזער

אמר רבה של ירושלים הגרצ"פ פרנק למרן המשגיח זצ"ל והדברים היו שגורים בפיו של מרן זצ"ל זכינו כולנו לשמוע זאת כ"פ, שהעתיק זאת גם לחשיבות לימוד המוסר. "היצה"ר הינו מבין גדול בדברים הטובים ולכן הוא כ"כ משקיע למנוע חזרה על הלימוד". ומכאן שיש בזה להתחזק ביותר.

ובענין זה יש פתגם "חזור חזור ואל תצטרך לבלדור" ומובא זה בס' נחלת אבות לאברבנאל (פרק ה), ובס' עומר השכחה (קלג) פירש 'בלדור' מן צמח שיפה לזכרון, ומהיותר דברים חזקים לחזק השכל ולהקנות השמירה והזכרונות.

ויש מקומות שהפתגם הנ"ל מובא בלשון: "הדור הדור ואל תצטרך לבלדור" ומבחינה חרוזית גירסה זו טובה יותר. אמנם יש שתיקנו "חזור חזור ואל תצטרך לבלאזור" כדי שיהיה חרוז נכון. אבל אם לצמח קוראים בלדור מה יעילו השינויים.

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

המשך בעמ' הבא <<<

אז"ז נחשב כלימוד תורה לאחר ברכה"ת).

ה. שלא נבוש א'

מצורף בזה מכתב שכתב נכד בגיל צעיר מאד לסבו וסבתו בשנת תר"צ ובו הוא כותב שהוא למד מסוכות עד פסח "דק" 172 דפים עם תוס'.

והוא כותב שהוא מתבייש על ההספק

עליונים ששו ותחתונים עלו בקבלת תורה מסיני...

יום שמחה

יום שמחה היא לנו, הנה מגיע היום הגדול שעם ישראל נבחר להיות 'ממלכת כהנים וגוי קדוש', היום הגדול שזכינו לשמוע מפי הגבורה את 'עשרת הדברות', היום שבו נהיינו יהודים - ולא איזה גוי שאין לו בעולמו אלא אכילה ושתייה ושאר צרכי גופו, כבהמה ממש.

הרי כל אחד מאיתנו יכל להיות איזה גוי ב'הודו' בשם 'ריק' (כך קורים למטפל היהודי של סבא שלי) עובד אלילים, או לפרה או טלה, או לשאר עצים ואבנים. וברחמי העצומים בחר ה' בנו, עם ישראל להיות בנים של ה'. ובכל שנה ושנה מתחדשת הבחינה הזו כידוע מהרמח"ל...

וממילא מתפרצת מאליה ההודיה העצומה לה' על המתנה העצומה שבחר בנו להיות לו לעם קרובו, (ביום המיוחס ב' סיון) ולא עוד אלא שנתן לנו, 'חמודה גנוזה היא תתקע"ד דורות' (שבת פח:) ונתן אותה דווקא לנו - עם ישראל, כן, גם אנחנו בשנת תשפ"א בכלל מקבלי התורה מסיני. וממילא אנחנו בכלל 'תחתונים עלו'.

וכתב השל"ה הק': (מסכת שבועות פרק נר מצוה, אות יח) "חייב אדם לשמוח בזה החג ביותר, כי הוא יום שזכינו בו לכתר תורה... אי לאו ההוא יומא, כמה יוסף איכא בשוקא... והשמחה אשר שמח תהיה שמחה רוחנית והודות והלל להשם יתברך, שנתן לנו התורה, מתעורר מאד בלבו להתקדש ולתקן מעשיו ולהיות מוכתר בכתר תורה, לקיים 'הגית בו יומם ולילה'.

ידוע עד כמה גדולי ישראל זצ"ל (הגרא"מ שך, הגרמ"ל ליפקוביץ, מוריני המשגיח זצ"ל, ועוד) היו מתרגשים ממילות התפילה המרוממות "אתה בחרתנו - מכל העמים, אהבת אותנו, ורצית בנו, ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצוותיך", ממש היו מבטאים ובשמחה ובהתרגשות עצומה את המילים הנעלות האלו, הקב"ה - מלכו של עולם, בחר, אהב, רצה, רומם - אותנו !!! את עם ישראל של תשפ"א, יותר מכל אומות העולם...

יום הדין לתורה

ידוע שמרן ה"ה הרב שך זצוק"ל היה מביא בשם דרשות הר"ן ש'שבועות' הוא יום הדין לתורה. (והרב שך היה מוסיף שהוא לא מצא ר"ן כזה, ומהגר"מ דרוק שליט"א שמעתי שהוא כן מצא את הר"ן הזה).

עכ"פ; יש לנו את דברי השל"ה הק' (שם, ט) "כי היום הקדוש הזה, הוא יומא דדינא. וזה לשון 'תולעת יעקב' (דף נ"ח) דדע, כי כמו שבראש השנה רצה הקדוש ברוך הוא להשגיח ולדרוש מעשה בני האדם, כי הוא יום הבריאה הראשונה וחיידוש העולם... כן רצה ביום מתן תורה שהוא מורה על

חיידוש העולם, להשגיח ולדרוש על מעשה העולם, ולדונו על פירות האילן... בעצרת על פירות האילן. וכבר ביארנו, כי הפירות ההם הם הנשמות הפורחות מאילנו של הקדוש ברוך הוא, והעולם נידון ביום זה על התורה שנתנה בו שבטלו עצמם ממנה, והוא אמרם על פירות האילן, בלא השלימם בתורה ובמצות כראוי.

פעם בחג מתן תורה בבוקר ראה הרה"ק מראפשיץ זיע"א את אחד האברכים הבוכה ומתחנן ב'אהבה רבה', ממש בדמעות שליש 'אבינו אב הרחמן, המרחם וכו' ותן בליבנו ל-ל-מ-ו-ד ול-ל-מ-ד"... לאחר התפילה ניגש אליו הרבי עם גמרא גדולה ואמר לו: 'הייתי עכשיו בשמים וראיתי שתפלתך התקבלה תפילה שלך, שב תלמוד ותראה סייעתא דשמיא'...

והגם שהרה"ק מראפשיץ היה בעל רוח הקודש, מסתבר שלא מרוח הקודש אמר לו את הדברים, אלא בבחינת 'חכם עדיף מנביא', ורצה לומר לאברך זה: דע לך, 'אין הדבר תלוי אלא ב'ו'יגעת ולא מצאת - אל תאמין', ואם תלמד - בוודאי תצליח.

זכירת מעמד הר סיני - והלימודים למעשה

נצטוונו 'והודיעתם לבנייך ולבני בְּנֵיךָ, יום אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחַרְבַּב" (דברים ט, ט-י).

דבר זה הינו מצות עשה למסור לבנינו ולצאצאינו את זכרון המעמד הגדול של קבלת התורה מפי הגבורה.

וכן פסק ה'טור' (סימן מז) "ברכת התורה מאד צריך לזהר בה... ויכוין בברכתו על מעמד הר סיני אשר בחר בנו מכל העמים וקרבו לפני ה' סיני והשמיענו דבריו מתוך האש ונתן לנו את תורתו הקדושה שהיא בית חיינו כלי חמדתו שהיה משתעשע בה בכל יום".

ישנה עצה נוספת [ואולי גם וגם] מה'מגן אברהם' בשם האר"י זצ"ל, כשיאמר בברכת 'אהבה רבה' וקרבתנו לשמך הגדול' יכוון על מעמד הר סיני, שבו קרבנו השי"ת לשמו.

ומלבד עצם קיום רצון ה' במצוות הזכירה יש לדבר זה כמה תועוליות, וכללהן;

אין תורה בלי אמונה

הרה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א הקשה עה"פ: "אֵתָהּ הִרְאָתָ לְדַעַת פִּי הִנֵּה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ" (דברים ד לה) ופירש רש"י ד"ה הראת - כתרגומו אתחזיתא. כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה פתח להם שבעה ריקיעים. וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים. וראו שהוא יחיד, לכן נאמר אתה הראת לדעת.

שואל ר' מיילך: הרי הקב"ה לא עושה

ניסים סתם (זוה"ק מקץ רא.) ולמה עשה הקב"ה בזמן מתן תורה כזה נס גדול של קריעת השמים? ות' ר' מיילך; שאין תורה בלי אמונה! כדי שעם ישראל יוכלו לקבל את התורה היה צריך שתהיה להם אמונה ברורה בלי שום ספיקות. ולכן קרע להם את השמים וראו שהוא יחיד.

וכמו שכתב הרמב"ן המפורסם (סוף פרשת בא) 'שאינו לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דבריו ומקרינו שכולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם'...

כתב ה'חזון איש' (קובץ אגרות א יד) 'רב הרגלי, לערוך את החיים בודאות גמורה של י"ג העיקרים שעם ישראל עליהם נטעו, הקנו לי אהבת תורה בלי מצרים'.

וממילא מעיקרי ההכנה מתן תורה, זה להתחזק באמונה. (איך? ניתן בספרי הקדמונים כמו 'חובת הלבבות', ואכשר דרא היום ויש המון ספרים ועלונים, כדוגמת; 'האמנתי כי אדבר' (של הגר"מ טולדנו שליט"א) 'באר הפרשה' השגחה פרטית).

מעמד הר סיני - זה רבר נצחי

איתא בגמ' (ברכות כב.) "הוודעתם לבניך ולבני בניך, וכתבי בתריה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב, מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע".

לימדנו חז"ל בזה, שאופן לימוד התורה, והדרך לזכות בסייעתא דשמיא זה להיות באופן הקרוב ביותר ששייך למעמד הר סיני בשעת מתן תורה.

[במאמר המוסגר: מרן הגרמ"ל ליפקוביץ זצוק"ל לומד מכך (דרכי החיים, ח"ב פרק טז) שלא הוזכרו כשרונות כתנאי לקבלת התורה, אלא היסוד הוא הכנת הלב, אימה, יראה וכו', וכשיכין האדם לבו כדבעי יצליח בלימודו ויזכה לכשרונות מבורכים ולגדלות אמיתית]

לימוד תורה - הכרות עם הקב"ה

כתב 'נפש החיים' (שער ד פרק יד.) וז"ל: וגם עתה בעת שהאדם עוסק בה, בכל תבה, אותה התיבה ממש, נחצבת אז להבת אש מפיו יתברך כביכול, ונחשב כאילו עתה מקבלה בסיני, מפיו יתברך שמו, לכן אמרו רז"ל כמה פעמים, והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני. ומקורו טהור מהזוה"ק (אחרי ס"ט) "דתאנא כל מאן דאצית למלוי דאורייתא זכאה הוא בהאי עלמא וכאילו קביל תורה מסיני".

אנחנו קולטים מה כתוב כאן? כל אחד שלומד תורה, ילד, בחור, אברך, צעיר, מבוגר, שיושב ולומד הוא דבוק בדיבורו יתברך... זה מוראדיג לחשוב על זה, וזה אמת לאמיתתה...

הקב"ה מכתב לך...

סיפר מרן הגרמ"ל ליפקוביץ זצוק"ל; ששמע פעם מהחזו"א שדיבר על גדולת רבינו הש"ך, ואמר שצריכים אנו לדעת שהקב"ה החזיק בידי של הש"ך ואמר לו; כתוב תיבה זו ותיבה זו...

והסביר הגרמ"ל; כשאדם לומד כדבעי, הוא זוכה לקרבה והשפעה, ישירות מפיו של הקב"ה, משהו למעלה מן השכל האנושי, והוא יכול להגיע לדרגות של דביקות כמו מעמד הר סיני.

אבל... כדלעיל, הכל תלוי בהכנה...

מה לומדים מ'האש הגדולה' של מתן תורה?

נאמר בפסוק 'וההר בוער באש', וכן הזכיר ה'טור' המובא לעיל 'והשמיענו דבריו מתוך האש'...

ידועה הקושיא למה הוצרך הקב"ה לכפות על עם ישראל הר כניגית, הרי עם ישראל קיבלו עליהם באהבה וברצון 'נעשה ונשמע'? ומתרץ תוס' (שבת פח.) 'שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה'.

שואל הרה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א: אפוכי למה ל'י אל תעשה אש גדולה, ולא תצטרך לכפות הר כניגית?

עונה ר' מיילך: אין דבר כזה קבלת תורה בלי פייער (אש) !!!

בשביל לקבל את התורה צריך לגשת בלבת אש, ללמוד כל ליל שבועות, להתכונן בספירת העומר, ובפרט בג' ימי הגבלה, זה נקרא לקבל תורה באש!!!

והמשיל הדבר לכוס קפה, שמחממים אותה ל-100 מעלות, וממתינים עד שתקרר, למה לחמם ואז לקרר? והתשובה; כי עם לא מכינים רותח, לא ממש נותן טעם לפגם, כך התורה הקדושה, אם לא ניגשים בלבת אש, ב'אש הגדולה', חסר בקבלת התורה.

הייליגער אקדמות

יש נקודה שיתכן וחלק מהציבור שעמל ויגע בתורה במשך כל הלילה, יכול להפסידה מחמת העייפות וחבל!!!

האקדמות הקדושות...

מילים כל כך גבוהות, כזה אהבה בין עם ישראל לקב"ה, ביום של החתונה, לפני קריאת התורה שזה הרגעים הכי גדולים...

עדי יקר אחסנתה -חביבין דבקבעתא. פרישן למנתה למעבד לה רעותא. קטירא לחי עולמים והניא בעותא. מנן ומאן הוא רחימן... ארום בגינא ספית מדור אריותא... צבי ואתרעי בן ומסר לן אורייתא...

כמעט שאפשר להגיד על זה, כל המקודש מחבירו חרב יותר מחבירו, אבל לא סתם זה מוחבא בין מגילת רות לקריאת התורה (בין החלום השביעי לשמיני...) דבר זה כל כך גבוה מעל גבוה, ממש נפשי יצאה בדברו, כולו

המשך בעמ' הבא <<<

משנת המעשה

מעשים נחמדים

סיפור לחג השבועות

פסיעה קטנה בעולמה של תורה, היא כבר קבלת התורה. הרצון, ההתחברות והשייכות, מניסה כל אחד לאותה קבלה של עם ישראל במדבר סיני. קולה המהדהד של האמירה, "נעשה ונשמע" שייכת לכל אחד מישראל ומאפשרת נניסה להיכלה של תורה. עתים כרוכה קבלה זו בעמל ויזע, ומשמעותה להיות 'סיני ועוקר הרים', ועתים - למי שלא הגיע לכן - קבלה קטנה אחת יכולה לשייך אותו לקבלת התורה. קבלת התורה ואפילו כתשלום דמי קדימה פותחת צוהר לעסקה גדולה עד למאוד, עסק התורה, אשר אחריתה מי ישורנה. הסיפור הבא ימחיש זאת.

אשר השלמתה כרוכה בתשלום הסכום האמור? התפלא.

והרב השיב, כי הן אמנם הכסף אינו ברשותו, אולם ישנו נדיב דרום אפריקאי, אשר בוודאי יאות לתרום את הסכום הנחוץ, אם אך ישגר לו הרב מברק בו יציין את נחיצותו.

אם כן אשוב ואשאל, מדוע הרב לחוץ, ישלח נא את המברק, יקבל את הכסף, ישלם את המקדמה והכל על מקומו יבוא בשלום? טען היהודי בהגיון רב.

אולם הרב הגיע לשורש הבעיה והסביר, צודק אתה אם אשלח את המברק אקבל את הכסף ואשלם את המקדמה, אך כיצד אשלח מברק וברשותי אין אפילו פרוטה אחת לפרוטה?

כעת הבין הלה את המצב לאשורו, וממילא הפתרון היה פשוט. הוא הזמין את הרב להיכנס עמו לסניף הדואר שברחוב אלנבי, וישלם תמורת המברק לנדיב שבדרום אפריקה.

לימים כאשר נפטר אותו יהודי לבית עולמו, הורה הרב מפוניבז' לתלמידי הישיבה לרדת ולהשתתף בלויה שלו. כאשר בלויה הוא סיפר את המעשה כולו וסיים: "דעו לכם רבותי, כי בכמה פרוטות שהוציא יהודי זה מכיסו, זכה שזכות הקמת הישיבה על פירותיה ופירות פירותיה תיזקף לזכותו.

אני מדוע טרוד הרב ומהורהר, אולם עתה צצה בראשי קושיה אחרת קשה שבעתיים, הכיצד יכול היה הרב להרשות לעצמו לחתום על עסקה בסדר גודל כה גדול, בעוד אין לו את הסכום הדרוש בכדי לעמוד בהתחייבויות הכספיות הכרוכות בה?

והרב השיב, אל דאגה המצב לא כל כך נורא, לעת עתה אינני מחויב לשלם את הסכום המלא, אלא אך ורק מאה לירות סטרלינג, את השאר עלי לשלם בעוד תקופה ארוכה. בינתיים אני מקווה כי יעלה בידי לגייס את הסכום המלא מנדיבי עם.

כעת שוב לא הבין היהודי, ושאל בפליאה 'אם אין הרב מחויב עתה לשלם אלא מאה לירות בלבד, הרי ששוב קמה וגם ניצבת לה הקושיה המקורית, על שום מה ולמה נפלו פניו, מה מטריד את מנוחתו?'

ורבינו הסביר בפשטות, 'יראה כבודו, הן אמנם אינני מחויב עתה לשלם אלא מאה לירות בלבד, אולם אף את אותן מאה לירות אין ברשותי, טרוד אני ומהרהר בליבי מהיכן אוכל להשיג את הסכום הראשוני הלוה, סכום הנחוץ לשם השלמת העסקה?'

אם כן אחזור על שאלתי השניה, לא ויתר בן השיח, 'אם אין ברשות הרב מאה לירות, הכיצד חתם על עסקה

מושג באשר למקורות המימון שיאפשרו לו לעמוד בהתחייבויות אשר נטל על עצמו.

ולמרות שלא הייתה לו פרוטה לפרוטה, הוא נטל עמו את חזונו, אסף את כוחותיו ונסע עימם לתל אביב. הוא חתם על הסכם רכישת הגבעה לישיבה, ויצא בדרכו חזרה לבני ברק.

אך יצא הרב ממשרדו של עורך הדין, פגש בו יהודי אחד ממכריו. הלה אשר הבחין כי פניו של הרב אינם שלווים ורגועים כבימים כתיקונם. מיהר לברר מה מטריד את בן שיחו, מדוע נראה הרב כה מהורהר? שאל ונענה, כי זה עתה רכש את ההר שבטבורה של בני ברק וכי עומד הוא להקים עליו ישיבה גדולה.

אהה הפלא ופלא, מבין אני את פשר מעשיו של הרב ברחוב אלנבי בתל אביב, אולם שאלתי הקודמת רק התעצמה מעתה, אם זה עתה רכש הרב נכס כה משמעותי, למטרה כה נכבדה, הרי זו סיבה לשמוח ולצאת במחול ולא להיות מוטד וממהורהר. מגיעה אפוא לרב ברכת מזל טוב! סיכם הלה.

והרב מפוניבז' נענה והסביר, אכן כן מגיעה לי ברכת 'מזל טוב', אולם טרוד אני ומהורהר מאחר ואין לי כסף לשלם תמורת המגרש שרכשתי זה עתה. הסביר הרב.

בן שיחו לא הרפה. אם כן, טען, מבין

חורבן יהדות אירופה סחף עמו את חורבן עולם התורה. ישיבות ומרכזי תורה רבים הושמדו וטבעו ביוון מצולה עם קברניטיהם גדולי התורה והחסידות. והיה העולם - עולם התורה - שמש. אחד מהניצולים מהתופת הנוראה הזו היה מרן הרב מפוניבז' זצ"ל אשר הותיר באפרה של ליטא החרוכה את קהילתו, את משפחתו ואת היכלה של תורה, ישיבת פוניבז'.

כאשר הגיע לארץ, פיעמה בליבו החלטה, לבנות ולשקם את היכלי התורה. הוא התרומם מבין ההריסות והחליט לקומם את חורבותיה של עולם התורה, להשיב עטרה ליושנה ולהקים עולה של תורה בארץ הקודש. לשאלת מקורביו איך לא נשבר ברוחו ואיך יש לו את הכוחות לכך? השיב: "ישנן לי שתי אפשרויות במצב זה, או שאזרוק אבנים ואשבור חלונות, או שאקח אבנים ואבנה ללא הפסקה. והוא בחר בדרך השנייה.

כאשר החליט הרב מפוניבז' כי השעה כשרה לרכוש חישף ומצא מגרש מתאים לבניית הישיבה בגבעה שבזיכרון מאיר בבני ברק. הוא רקם בחלומו חזון מפואר, חזון שעל פיו על מגרש זה תתנוסס לתפארת קריה נאמנה לתורה ולעבודה. ומחזון למעש.

את רכישת הקרקע ביצע הרב במשרדו של עורך דין תל אביבי ברחוב אלנבי, וזאת מבלי שהיה לו אפילו שמץ של

כמו הרב אלישיב אנחנו לא מסוגלים, אבל גם להשאר איך שאנחנו זה גם לא ייתכן... להמשיך כל לילות השנה ב'משמר בוער' הלוואי והיינו יכולים, אבל אי אפשר שאדם יצא מיום מתן תורה, כמו שהוא נכנס ליו"ט, חייב להיות שינוי לטובה.

נשתדל כל אחד ואחד בל"ג לקבל על עצמינו קבלה טובה ואמיתית, אבל משהו אמיתי - בלי לעשות 'צחוק' מעצמינו, כל אחד ואחד במה שהוא יודע שהוא מסוגל, ויתקיים בנו 'השיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום, אכ"ר.

בליל שבועות כדאיתא במשנ"ב (תצד א' א). ומכיון שניעורים כל הלילה יש ספק האם לברך ברכת התורה או לא, ולכן נהגו ישראל לחפש איש אחד שישן בלילה, ולבקש ממנו שיוציא את הציבור ידי חובה.

וערום יעשה בדעת', לדעת לבקש מראש על ידי מודעה שהמעוניין ייגש לגבאי וכדו', באופן שמי שאיננו מעוניין לא יגרם לו ח"ו בעצם היום הקדוש חלישות הדעת ויצא ח"ו שרכינו בהפסד.

השיאנו את מועדיך - קבלה טובה
אמר מרן המשגיח ר' דב יפה זצוק"ל לאחר פטירת הגר"ש אלישיב זצוק"ל; להיות

בקב"ה.
צדיקי אמת הגדירו את האקדמות בתור 'כתובה' בין עם ישראל לקב"ה (יום חתונתו - זה מתן תורה, וכתובה יש כתובה).

ומה העצה? **להתבונן...** ללמוד לפני יו"ט שבועות את האקדמות, את דברי השבח והתחיבות הנדירים שיש בהם, וככה מגיעים ברשפיה רשפי אש' לאקדמות, ומי יכול לחושב בכלל על עייפות בזמן האקדמות... (ניתן להשיג עם ביאור של 'מתיבתא' בחנויות הספרים במחיר של כ-10 ש).

הערה קצרה
נהגו ישראל קדושים להיות ניעורים

משנת המעשה

מעשים נחמדים

מטבעות מושלכות לאש

סיפר האדמו"ר רבי פנחס מנחם אלטר זצ"ל מגור, שבילדותו בגיל תשע או עשר, קנה לו אביו למתנה ספר אחד שכולו משלים, אותו חיבר אחד מן הקדמונים, והיה הספר מאד חביב עליו ונאבד לו בימי המלחמה. ואמר הרבי זצ"ל, כי היה משלם הון רב לו יכול כעת היה להשיג את אותו ספר. בעיקר רצה אביו לראות כיצד הבין את הנמשל. הסיפור הבא הוא התוכן של אחד מהמשלים שראה אז בימי ילדותו באותו הספר.

מעשה באיש אחד, נפח במקצועו, שעמל קשה במלאכתו. מבוקר ועד ערב היה עושה את עבודתו השחורה. עבודתו הייתה כרוכה בטרחה יתירה, וכל היום היה מסתובב לו בין תנורי האש בהם הלבין את עשתות הברזל. מלבד הקושי הפיזי שהיה במלאכה זו, הייתה עבודתו תחת חום עצום של התנורים. בפנים כמעט צמודים אל מפוח האש שבידו, עמד וחישל את הברזלים הלוהטים. הוא היה מקיש עליהם ביגיעה רבה מכה עם הפטישים הכבדים על הסדן כדרכו של חרש הברזל.

בן יחיד היה לו לאותו נפח אותו גידל בתפנוקים, ודבר לא חסר לו. את משכורתו הפריש למחיית אשתו ובנו, ואת רוב הכסף חסך עד כי היה להון רב.

אותו הבן שהיה יחיד להוריו גדל כילד עצלן ורשלן, נרפה וחדל אישים, שרוע רוב היום על מיטתו אהב לאכול ולשתות, לצאת מידי יום לשוק ולרכוש בגדים ותפנוקים ככל העולה על רוחו.

היטב חרה לו לאביו על כי בעוד הוא עובד עבודת פרך בהשגת כספו, בן זה מבזבז הוא את זמנו בהבלים, ובעצלנותו הולך ויורד מדחי אל דחי, ועתידו מנבא רעות.

ויהי היום והגיע הנפח לימי הזקנה. הוא החל לחשוב על יום פטירתו מן העולם, וחישב כיצד ינהג ברכוש הרב שצבר בימי חייו. קשה היה בעיניו להנחיל את כספו לבנו העצלן, הדשן ובריא הבשר, בן שמימיו לא טעם טעמו של יגע ועמל.

הוא קרא לבנו השאנן השטוף בשלות כסילים, ואמר לו, 'הסכת ושמע, יש תחת ידי סכום ענק של כך וכך כסף. ואמנם איני חושב להוריש לך את כספי. אינך יודע להעריך את עמלי הגדול אשר השקעתי בהשגת הכסף הזה, ואתה אינך יודע כלל פרק כל שהוא בהערכתו ושווייו של כסף. הואיל וכן אינך ראוי להשקיע הזה יעבור לרשותך, ובדעתי לקחת את כל כספי ולחלקו למוסדות הצדקה אשר בעיר ולא להשאיר לך הימנו כלום.

הבן עמד הלום ופעור פה. באחת ניפץ לו אביו את חלומותיו. והאב המשיך ואמר לו, 'אמנם אם מיד תתעשת, וכבר למחר תצא לשוק להתעסק במלאכה כלשהי, ולעת

במשך כל היום, שהרי אילו היית עובד, לא היית כל כך נקי בלבושך, ולא היית שליו כמי שיוצא מבית מרגוע. לכן תפס אביך את כל הערמה.

שוב נפלו פניו של הבן, ושוב רחמי האם לא עמדו לה והיא אמרה לו, 'מחר תבוא אל אביך במלבושים מלוכלכים וכפנים מיוזעים ומיוגעים. והכרת פניך יעידו כי עמלת כל היום בעבודה קשה. ועתה כה תעשה, למחרת בבוקר תזדרז לקום בשעות המוקדמות, תצא ליער, תטפס כל היום על העצים הגבוהים, ותעלה עליהם ותרד מהם, כך שתתייגע מכך מאד ותתלכלך. לעת ערב תבוא אלי, אתן לך שוב כמה פרוטות, ותלך לאביו ותראה לו את הכסף בידך. כאשר תלך כשכולך מיוגע, מיוזע ומלוכלך, בלי ספק יחשוב אביו כי אמנם עשית כדברו והפרוטות שתביא לו הם פרי יגיע כפיך'.

הבוקר אור. הנער קם, יצא ליער, טיפס לו על העצים וירד, טרח ויגע כל היום וכך בא לפנות ערב אל אמו. היא נתנה לו שוב כמה פרוטות, וזכה בא אל אביו כשהוא נושם בכבדות ומראהו ואגלי הזיעה שלו העידו עליו כי הוא אחרי יום מפרך.

כשבא לאביו אמר לו, 'אבא, הנה הכסף שבקשת לראות'. והאב לוקח את הפרוטות ומשליכם מיד אל האש. ובעוד האש מתיכה וממיסה את המטבעות, התחיל גוער בבנו ואומר לו, 'למה אינך מבין כי לא תרמה אותי, למה אתה מהתל ב. הנה נתתי לך זו הפעם השניה הזדמנות שתוכיח את עצמך שאתה יודע להרוויח כסף בעמל כפים. והנה, וגם את היום השני בזבזת, ועוד חשבת לרמות אותי.

הבן שתק. הוא הבין שאביו צודק, אין לו פתחון פה. אמת, הוא ידע, כי מעולם לא יגע. תמיד חי על חשבון הוריו מבלי לתת תמורה כלשהיא. המציאות טפחה על פניו. עכשיו הוא במבחן, הוא הבין כי עליו להחליט אם פניו לעתיד טוב או שהוא הולך לחיות חיי עצלות עוני וצער. באותו רגע תלה את עיניו אל אביו וביקש. עוד פעם, אבא אגא, נסה אותי ולו עוד פעם אחת... זה לא קל לי אבא, אבל אני יודע שאני חייב...

אביו ראה עליו כי הוא מתחיל להבין את מה שרצה שיבין, והסכים להאריך לו את מבחן העמל שלו בעוד יום. עם זאת אמר לו, שאם לא יעשה כן, ידע באופן ברור כי יותר מכך לא יחכה בשום אופן. והוא יחלק את כל כספו למוסדות הצדקה שבעיר.

שוב בא הבן אל אמו, ויספר לה את כל אשר קרהו עם אביו. השיבה האם ואמרה לו: ראה נא בני, אין חכמה ואין עצה כנגד אביך. אי אפשר לשטות בו. אם בכספי האב אתה חפץ, כבר מחר בבוקר תקום ותצא לשוק, ותעשה כעצת אביך. תחפש לך עבודה

ותרוויח כספך. אחר כך תבוא לאביו עם הכסף שהרווחת, רק אז תנוח דעתו ואתה את עצמך הצלת.

שמע הבן ויעש כן. כבר למחרת קם בבוקר, בלי ששון ובלו שמחה יצא אל השוק וחיפש לו עבודה. הוא פנה אל סוחריו השוק, הציע את עצמו, אך כולם דחו אותו. בכל מקום שהגיע והציע את עצמו פצחו לעומתו בקול צחוק למראהו הכבד והמסורבל. פסיעותיו העצלות ותנועותיו האיטיות, גרמו שלא ירצו אותו בשום מקום עבודה.

היו שאף אמרו לו במפורש, עצלן ורשלן, לא יוצלח שכמותך, לאיזו עבודת אתה אמור להתאים את עצמך, הלא לא תוכל אפילו להרים סל קל אחד של פירות. וכך התהלך כל היום ממקום למקום, שבע עלבונות וספג ביזיונות ועבודה עדיין לא מצא.

רק בשעות של אחרי הצהריים, פגש בזקנה אחת שצריכה היתה שיעבירו לה ארון מאיזה מקום אל ביתה. היא הציעה לו בתמורה פרוטה אחת בלבד, זה מה שהיא יכלה לתת. תחילה היסס, אך כשהבין כי בלי פרוטה אחת לפחות לא יוכל לעלות אל אביו, הסכים.

הוא לקח את הארון, נשא אותו על כתפיו וסחב אותו ברוב עמל ויזע. בקושי הצליח להשלים את ההובלה הזו, אך בסופו של יום יצא כשהפרטה בידו.

בערב, לאחר היום הקשה והמיוגע שעבר עליו, הוא בא אל אביו ואמר לו, אבא הנה הפרוטה שבקשת לראות...

ואביו, לקח מיזו את הפרוטה, ומיד זרק אותה לתוך תבערת האש שלפניו. הבן שראה את מה שנעשה עם הפרוטה, קפץ בחמת זעם ואמר לא! לא אבא! למה עשית לי את זה? הוא קפץ כולו אל תוך האש, נטל את המלקחיים וניסה בכל נפשו להציל את הפרוטה שלו, אך לא הוא לא הצליח והפרוטה נאכלה עד תומה.

כשכולו נסער פנה אל אביו בתחנונים וביקש לדעת, אבא, תסביר לי למה. למה זרקת לי את הפרוטה הנהה שהרווחתי בעמל שאין לתארו.

והאב הביט בו בבנו בעיניים רחמניות ואמר לו, בדיוק את המלים האלה חיכיתי לשמוע מפיו. חיכיתי לרגע בו תבין מה ערכו של ממון שמרוויחים בעמל ויזע. עכשיו כשכאבת על אובדנו של ממונך, הוכחת כי יקר בעיניך העמל...

כל אחד מאתנו שקונה בעמל את קנייני הצורה מלבד השכר העצום שיקבל על עמלה של תורה יזכה שהדברים ישמרו על לוח לבו ומרוב חשיבותם ישמרו לו לזמן רב. אשרי מי שעמלו בתורה.

ונחנו מה • הרב חיים אריה משקובסקי

בשני הפרקים הקודמים סקרנו את תולדותיה של הישיבה הקדושה נסנת חזקיהו בתחילת דרכה, בפרק השלישי ואחרון נסקור את האור שבקע בינות לשיטים, מרבני הישיבה שנחבא אל הכלים, אשר ענותותו הייתה מהותו, יום פקודתו בימים אלו, הי ענו הי חסיד מורנו ראש הישיבה הגאון רבי אורי שרגא הלוי קלרמן זצוק"ל. פרק שלישי ואחרון.

אפיסת כוחות אמר באושר לב"ב זכית לקיים ולהשלים "שבע שבתות תמימות תהיינה". באותו ערב לאחר שנטל ידיו הרגיש שאינו יכול לאכול שקל פרוסה כדי שיעור ברכה, אכל וברך ברכת המזון האחרונה בחייו ונכנס ללמד עם החברותא. מפאת חולשתו רצה לסיים יותר מוקדם כשהבחור סיכם את הסוגיה ואמר "אפשר להמשיך הלאה" הוא ענה "אני עוד לא הבנתי כראוי".

היה זה ביטוי לשאיפתו לשלימות, בבוקרו של יום ג' ערב מתן תורה השיב את נשמתו הטהורה לבוראה הצניעות שאפינה אותו בחייו ליותה אותו גם במותו מיתת נשיקה, מיתתו של צדיקים. שעות ספורות לפני התקדש החג נטמן גופו באדמת המקום שבו חי מיטב שנותיו השלים רבנו את ההכנות לקראת קבלת התורה הכנות שלא נמשכו מ"ט ימים בלבד אלא הכנה רצופה של שנות חיים (גימטריה ס"ח שנותיו) חיים של אהבת תורת ויראת שמים.

קשה מאוד להמחיש לדור הצעיר אם אינם יודעים ומכירים מי היה איתנו ומי הלך מאיתנו.

אך לפחות שיהיה תמיד לנגד עינינו שזכינו להיות במחיצתו. דמות מופת שהלכה מאתנו, וכך צריכים תלמידים ללמוד מרבים לא ללמוד רק חלק אלא הכל גם מדותיו התרומיות על כח סבלנותו, הענו הוא סבלן, וביותר היה בבחינת "ישיר לב שמחה" כשהלב ישר אין בו עקמימות.

אולי נצעד בעקבותיו בזירות במילי דנזיקין בין אדם לחברו בכבוד הבריות, מדת הכרת הטוב, שלמות בתפלה ועוד... ובזה נזכה שעמודא דמשיחא כח השמן של ברכה ימשיך להשפיע "חיים עד העולם".

שעבר עם משפחתו בחודש כסלו תשט"ז לרכסים בשכונת למרן המשגיח זצ"ל.

בישיבה אמר שיעור יומי כל השנה במשך כ-12 שנה לאחר מכן אמר רק בחלק מהשנה והתחיל לומר "חבורות" לקיבוץ בקיץ תשמ"א לאחר פטירת ראש הישיבה התחיל לומר שיעור כללי פעם בחודש. היה זה אצלו עמל מיוחד ויותר משבוע לפני השיעור היה כבר ראשו ורובו בענינים שעתידי לדבר עליהם.

"אם אין יראה - אין תורה"

יראת השמיים שלו היתה אפופה כולה אהבת הקב"ה. כשרבי אבא גרוסברד נפטר נערך כנס חיזוק לתלמידים ניגש רבי אורי לרבי שמואל ואמר לו שלדעתו צריך לעשות קבלה לעבוד על ענוה ענה לו רבי שמואל לדעתי אתה צריך לעבוד על גאוה שיהיה לך שמינית שבשמינית. מעולם לא רצה לשבת במזרח בשום מקום אף פעם לא ראה את מקומו בין ראשי המדברים, את דעתו שהיתה בדרך כלל ברורה ומוצקה לא השמיע אלא אחרי הפצרות מרובות. בנושא אחד יחיד חרג ממידת הענוה כאשר אמר את דברי תורתו והשומעים מקשים ומנסים לפרוץ לא היה רבי אורי זצ"ל זז כמלוא הנימה מסביר בסבלנות פעם ועוד פעם בנחת ובשלווה אך כגיבור ואיש מלחמה.

לבני המקום ברכסים רבי אורי היה הגדול בתורה ובמידות היה למורה דרך והיו כולם נהנים להתיעץ עמו, ללמד מדרכיו ומהנהגותיו, לאחר פטירת הרב פנו אליו לשאלו דעתו בעניני הציבור במקום וכל ישיבות ועד הקהילה היו נערכות בביתו היה ניכר בהכרעותיו שרק כבוד שמיים, כבוד התורה והאמת הצרופה מנחים אותו.

בליל מ"ט בעומר תשנ"ג התאמץ ללכת לישיבה ולהשלים בה את הספירה על אף חולשתו הגדולה כשחזר והוא במצב של

חיים פרידלנדר זצוק"ל שבזמנם היו הבחורים משלמים סכום כסף לגדולים מהם כדי שילמדו עמם ורבי חיים שילם לרבי שמואל והיו לומדים ביחד ורבי אורי שהיה אז בחור ולא היה לו לשלם ורצה מאד לשמוע דברי תורה מרבי שמואל הלך וביקש משניהם אם הם יסכימו שהוא ישים את ראשו ביניהם להקשיב מה הם לומדים ובשכר זה הוא ילך להביא להם גמרות כשהם יצטרכו וכשלמדו מסכת יבמות העתיק מילה במילה עשרות דפים ממחברות של רבי שמואל והיה כאן בישיבה בכפר חסידים דולה ומשקה מאותן מחברות.

בר"ח כסלו תש"ד ביקש הרב מפוניבז' לפתוח את הישיבה בבני ברק וקרא לרבי שמואל משיבת לומז'ה מפתח תקוה לעמוד בראש הישיבה היה מובן מאליו שהתלמיד הצעיר רבי אורי ייקרא ע"י רבו להימנות בין התלמידים הראשונים, מראה מוכר היה בסמטאותיה של "זכרון מאיר" בבני ברק לראות את רבי שמואל ורבי אורי זצ"ל צוללים במים עמוקים ומעלים חידושי תורה גם הרב מפוניבז' חיבבו מאוד.

סיפר הגאון רבי דוד שרגא כץ שליט"א ראש ישיבת משכן יעקב בחיפה שבחור בישיבה שרצה להגיד "חבורה" ידע כי אם ברצונו לדעת שהדברים ראויים לאמרם כדאי לו קודם כל להרצות את הדברים לפני רבי אורי. אמרו עליו שעוד לפני נישואיו ידע על בוריים את "הקצות החושן" וה"שב שמעתתא" ודברי רבי שמואל רוזובסקי היו שגורים על פיו מילה במילה.

בעת מעבר הישיבה לכפר חסידים מזכרון יעקב באייר תשט"ו ולאחר האסון אשר פקד את הישיבה נקרא רבי אורי לכהן כמגיד שיעור בישיבה. בתחילה היה מתגורר בבית הרב בכפר חסידים וחזר לשבתות לביתו בתל-אביב עד

בין דמויות ההוד שפיארו את כותל המזרח בישיבת "נסנת חזקיהו" בלט במיוחד מורנו הגאון רבי אורי שרגא הלוי קלרמן זצ"ל מראשי הישיבה 28 שנה לפטירתו ערב מתן תורה ה' סיון תשנ"ג.

אילו זכינו עדיין היינו מתאבקים בעפר רגליו ושותים בצמא את דבריו ולמול עינינו היתה נצבת דמותו כלילת המעלות עדין הנפש זך השכל וטהור הלב איש האשכולות רב-אנפין שתורת ה' היתה משובש חייו עלי אדמות, ובה עמל ויגע עד כלות הכוחות מיום עומדו על דעתו וכל עוד נשמתו באפו, קומת אדם השלם בכל מידה נכונה ומלא בדעת ויראת ה' טהורה

לו יצוייר שעשרה קבין של עדינות ירדו לעולם - הרי תשעה מהם נטל רבי אורי, כל מי ששהה במחיצתו יודע שאין שמץ של הגזמה בדברים, מעולם לא פגע באיש, מעולם לא הטריח איש, מעולם לא הרים קולו, מהלך היה תדיר בצידי דרכים ועל כל צעד ושעל הטביע חותם של עדינות עד שזו הפכה להיות סמלו.

כבן ארבע עשרה שנה הגיע רבי אורי לישיבת לומז'ה בפתח תקוה קודם בואו הבחור הצעיר ביותר בישיבת לומז'ה היה בגיל שמונה עשרה אך דבר לא הפריע לנער בן הארבע עשרה השואף והצמא להתחבר לחבורת הלומדים הבוגרת. הוא הרבה לשוחח בלימוד עם האריות שבחבורה שהיו ברבות הימים לגדולי תורה כשרבי שמואל רוזובסקי היה אומר "חבורות" בחדרו ביום שישי אחה"צ היה רבי אורי מהמקפידים שלא להחסיר שום מילה, לימים סיפר בכמה הנאה ושמחה שמע כל גוון של סברא מאירה.

כל ימיו נשאר בו הרושם של תקופת היסוד שבלומז'ה מרבו הנערץ הגה"צ רבי אליהו דושניצר זצוק"ל קיבל תורה ויראה גם יחד. סיפר המשגיח רבי

הכותב ספר תורה זוכה לאריכות ימים

(יסושי"ה)

וזכנו לקבל שבתות מתוך רוב שמחה

מוקד שבת ברכסים לשירותכם - מרפאת סביון רח' סביון 40
שעות פעילות: ליל שבת: 18:00-20:00 | יום שבת: 8:00-12:00 | טל. 04-664-1025

